

AZƏRBAYCAN

QƏZETİ

1918-1920

VIII CİLD

(May 1919)

TRANSLİTERASİYA EDƏNLƏR

Mehdi Gəncəli
Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Azad Ağaoğlu
Filoloq, tərcüməçi

ELMİ REDAKTOR

Teymur Kərimli
Akademik

ADA Universitetinin
təşəbbüsü və dəstəyi ilə nəşr edilir.

MÜNDƏRİCAT**Ön söz****Oxucuların diqqətinə**

Nömrə 170 (1 may 1919)	1
Nömrə 171 (4 may 1919)	27
Nömrə 172 (5 may 1919)	55
Nömrə 173 (6 may 1919)	83
Nömrə 174 (7 may 1919)	111
Nömrə 175 (8 may 1919)	131
Nömrə 176 (9 may 1919)	141
Nömrə 177 (11 may 1919)	151
Nömrə 178 (12 may 1919)	171
Nömrə 179 (13 may 1919)	181
Nömrə 180 (14 may 1919)	191
Nömrə 181 (15 may 1919)	201
Nömrə 182 (16 may 1919)	221
Nömrə 183 (18 may 1919)	249
Nömrə 184 (19 may 1919)	269
Nömrə 185 (21 may 1919)	289
Nömrə 186 (23 may 1919)	303
Nömrə 187 (25 may 1919)	329
Nömrə 188 (26 may 1919)	355
Nömrə 189 (27 may 1919)	381
Nömrə 190 (28 may 1919)	407
Nömrə 191 (30 may 1919)	445
Adlar göstəricisi	471

ÖN SÖZ

ADA Universitetinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Hökumətinin orqanı olan “Azərbaycan” qəzetinin (1918-1920) tam külliyyatı ərəb qrafikalı əlifbadan latın qrafikalı müasir Azərbaycan əlifbasına köçürülərək, lüğət, izahlar, şərhlər və adlar göstəricisi əlavə edilməklə nəşrə hazırlanmaqdadır. Təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, bu istiqamətdə ayrı-ayrı təşəbbüslər olsa da (mərhum professor Şirməmməd Hüseynovun çalışmaları xüsusilə yada salınmalıdır), “Azərbaycan” qəzeti kimi mühüm bir nəşrin müasir oxucu üçün əlçatan olmasını təmin edəcək bu səviyyədə bir iş, 30 illik müstəqillik dövründə həyata keçirilməmişdir.

“Azərbaycan” qəzetindəki materiallar Azərbaycan Cümhuriyyətinin bilavasitə tarixini əks etdirir. Qəzetin səhifələrində Azərbaycan Hökumətinin qərarları, Parlament üzvlərinin çıxışları, paytaxtda və bölgələrdə baş verən hadisələrin təfərrüatları, müxtəlif təhlillər, xatirələr öz əksini tapıb. Günümüzdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən Qarabağ, Zəngəzur bölgələrinə dair materiallar oxucularda böyük maraq doğuracaqdır. Eləcə də, Azərbaycan Cümhuriyyətinin xarici dövlətlərlə münasibətləri, dövrün ab-havası müfəssəl şəkildə qəzetin səhifələrində əks olunub. Ümumiyyətlə bu qəzetin transliterasiyası Azərbaycan Cümhuriyyəti tarixşünaslığında yeni bir səhifə açacaq və gələcək tədqiqatlar üçün mühüm stimül olacaqdır.

İlk dörd nömrəsi Gəncədə, sonrakı nömrələri Bakıda nəşr edilən “Azərbaycan” qəzetinin 15 sentyabr 1918 – 28 aprel 1920 tarixləri arasında 443 nömrəsi çapdan çıxmışdır. Qəzetin redaktorları müxtəlif vaxtlarda Ceyhun bəy Hacıbəyli, Şəfi bəy Rüstəmbəyli, Üzeyir bəy Hacıbəyli və

Xəlil İbrahim kimi dövrün qabaqcıl ziyalıları olmuşdur. Qəzet əksəriyyətlə 4 səhifə həcmində çıxsa da, bəzi nömrələrdə səhifələrin sayı fərqlilik göstərir. Hər səhifədəki sütunların sayı və səhifələrin ölçüsü, qəzetin çap olunduğu 19 ay yarımliq müddət ərzində bir neçə dəfə dəyişmişdir.

“Azərbaycan” qəzetinin nüsxələri Azərbaycan Respublikasının Milli Arxiv İdarəsində, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Arxivində, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İşlər İdarəsinin Siyasi Sənədlər Arxivində, Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda və Azərbaycan Milli Kitabxanasında pərakəndə halda saxlanmaqdadır.

Qəzetin müasir oxucu üçün əlçatan olması tariximizin Cümhuriyyət dövrü kimi zəngin səhifəsinin öyrənilməsi baxımından çox əhəmiyyətlidir. Azərbaycan xalqının tarixi mirasını qorumaq və gələcək nəsillərə ötürmək işinə töhfə verməkdən ADA Universiteti qürur duyur.

Hafiz PAŞAYEV,
ADA Universitetinin Rektoru

OXUCULARIN DİQQƏTİNƏ

“Azərbaycan” qəzetini transliterasiya edərkən, mətnin orijinallığını qorumaqla birgə, materialların müasir oxucu üçün mümkün qədər anlaşılın olmasına çalışdıq. Bu səbəbdən, bəzi sözlərin imlasını müasirləşdirmək lazım gəldi. Məsələn, “çox” yerinə qəzetdəki kimi “çoq”, “yox” yerinə “yoq”, “etməyi” yerinə “etməgi”, “kimi” yerinə “kibi”, “nömrə” yerinə “numero” və s. yazmaq, oxucunun işini çətinləşdirməkdən başqa bir şeyə yaramayacaqdı. Üstəlik, bu sözlərin fərqli yazılışları qəzetdə bəzən eyni səhifədə yanaşı istifadə edilmiş, yəni imla birliyi prinsipi nəzərə alınmamışdı. Bu qəbildən olan sözlərin müasir yazılışına üstünlük verməyin, daha doğru bir addım olacağına inandıq.

Eyni zamanda, “teatro”, “qəzetə”, “böylə” kimi bəzi sözlərə toxunmadıq. Çünki əvvəla, bu sözlər qəzetdə həmişə eyni cür yazılmışdır; ikincisi də, mütaliəni çətinləşdirmədən dövrün ab-havasını saxlamağa xidmət edir.

Osmanlı türkcəsində və müasir Türkiyə türkcəsində indiki zaman şəkilçisi olan “-yor” qəzetdə qaydasız və pərakəndə bir şəkildə işləndiyi üçün (eyni cümlədə həm “-yor”, həm “-ır, -ir, -ur, -ür” şəkilçisindən istifadə edildiyini görmək mümkündür) mətndən çıxarılmışdır. Şeir parçalarında vəznin pozulmasına yol verməmək üçün “-yor” şəkilçisinin saxlandığı istisnalar da var.

Yer adlarını, fərqli versiyaların işlənməsi baxımından (Bolqarıstan – Bolqariya, Lehistan – Polşa, Macarıstan – Venqriya və s.) qəzetdəki kimi saxladıq, fəqət yazılış baxımından müasirləşdirdik (“Bulqarıstan” yerinə “Bolqarıstan”, “Kiyef” yerinə “Kiyev” və s.). Eləcə də, “Bakü” yerinə bugünkü kimi “Bakı” yazdıq. Soyadı sonluqlarını da (“-of”, “-yef” və s.) müasirləşdirməyi (“-ov”, “-yev” və s.) məqsədəuyğun hesab etdik.

Çətin anlaşılan söz və ifadələr üçün cildin sonuna lüğət əlavə etməyi münasib görmədik. Əvvəla, hər dəfə mütaliəni kəsərək lüğətə baxmaq oxucu üçün çətinidir, ikincisi, bəzi sözlərin bir çox mənası içindən məhz hansının nəzərdə tutulduğunu təyin etmək bəzində oxucu təəddüddə qala bilər. Çətin anlaşılan söz və ifadələrin necə başa düşülməli olduğunu mətnin içində kvadrat mötərizədə göstərdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlər normal mətndən daha kiçik şriftlə verilmişdir. Məsələn: “...xəstəliklərin bittamam rəf”inə [tamamilə aradan qaldırılmasına] qədər...” Qəzetdəki mətndə səhvən buraxılan sözləri də kvadrat mötərizə içində əlavə etdik. Bu halda, kvadrat mötərizədəki sözlərlə normal mətnin şrifti eynidir. Məsələn: “...Xarici [İşlər] nazirinin...”

Hər nömrədən sonra əlavə edilən “Qeyd və şərhlər”də, oxucular üçün faydalı məlumatlar yer alır. Qəzetdəki mürəttib xətalardan bəziləri (xüsusilə əhəmiyyətli olanları) də burada göstərilmişdir. Əlbəttə, bütün xətalara göstərmək lazım və mümkün deyildi. Xüsusilə Birinci Dünya müharibəsində Qərbi cəbhəsi xəbərlərində keçən toponimlər qəzetdə demək olar ki, həmişə səhv yazılmışdır. Bu toponimlər mümkün qədər bərpa edilmiş, eləcə də “Adlar göstəricisi”nə əlavə edilərkən, toponimin aid olduğu dildəki yazılışı da verilmişdir.

Şeir parçalarında rastlanan çətin anlaşılan söz və ifadələrin lüğəti də “Qeyd və şərhlər” bölməsində verilmişdir.

Cildin sonunda “Adlar göstəricisi” verilmişdir. Mətdəki bütün şəxs, yer, dövlət, xalq, qurum, idarə, təşkilat, şirkət və s. adları, hətta bəzi xüsusi terminlər “Adlar göstəricisi”nə daxil edilmişdir.

Mehdi Gəncəli

Azad Ağaoğlu

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Teleqraf xəbərləri

səh. 448. “Malboro” [Marlborough]: Britaniya donanmasına məxsus zirehli artilleriya gəmisi. 1912-ci ildə suya endirilmiş, 1932-ci ildə istismarına son verilmişdir. 1919-cu ilin mart ayında Romanov sülaləsinə məxsus bəzi şəxslər Krimdən bu gəmidə evakuasiya edilmişdir.

“Prinkipos”: Mərmərə dənizində, İstanbul yaxınlığında Prins adaları arxipelaqının ən böyük adası; Böyükada.

səh. 449. “Amstel”: Hollandiyaya məxsus gəmi. 1917-ci ildə suya endirilmiş, 1919-cu ildə batırılmışdır.

“Enni Vrede”: qəzetdə bu ad təhrif edilmişdir.

Qəzetələrdən

səh. 452. “Putilov zavodu”: Rusiyanın ən qədim və ən böyük metallurgiya və maşınqayırma zavodlarından biri. Sankt-Peterburq şəhərində yerləşir; indiki Kirov zavodu.

“Obuxov zavodu”: Rusiyanın Sankt-Peterburq şəhərində iri metallurgiya və maşınqayırma müəssisəsi.

“Lessner zavodları”: İsveç-alman əsilli sənayeçilər Lessnerlər tərəfindən Sankt-Peterburqda tikilən maşınqayırma zavodları.

Nəzarətlərdə

səh. 454. “Novodmitrovka” (yaxud Novodmitriyevka): Şamaxı rayonunun kəndi; indiki Qurdtəpə kəndi.

Milli bayram – xalq bayramı

səh. 455. “edadiyyə”: orta təhsildə ibtidai mərhələ olan rüşdiyyə təhsilindən sonrakı, ali təhsildən əvvəlki mərhələ.

“Nikolayevski”: Bakıda, indiki İstiqlaliyyət küçəsi.

“Önümdə o mazi-pür-mihən sönsün müəbbədən; / Sönsün müəbbədən o cəhən-

nəm, bu gün mənim / Cənnət qədər gözəl vətənim var!..”: Misralar türk şairi Tofiq Fikrətin, fəqət cüzi dəyişdirilmişdir. T. Fikrətin şeiri belədir: “Önündə şu mazi-pür-mihən sönsün müəbbədən; / Sönsün müəbbədən o cəhənnəm, sən bu gün / Cənnət qədər gözəl vətənin var.”

mazi-pür-mihən: möhnətlərlə dolu keçmiş

müəbbədən: əbədi olaraq “cənnət qədər” yerinə qəzetdə “cənnət nədir” getmişdir.

“ruh dilində”: qəzetdə “rus dilində” getmişdir.

səh. 456. “X. İ.”: bu imza Xəlil İbrahimə məxsusdur.

İstiqlal bayramı

səh. 458. “bir dəlil olduğunu göstərir”: qəzetdə belə getmişdir: “bir dəlil olduğunu göstərsin”.

Çalışım

səh. 460. “bir xətti-hərəkət təyin etmələri”: qəzetdə “təyin” yerinə “təəyyün” getmişdir.

səh. 461. “Yüksəl ki ,yerin bu yer deyildir, / Dünyaya gəliş hünər deyildir.”: Misralar türk şairi Namiq Kamalındır.

Elan

səh. 468. “Olqinski”: Bakıda, indiki Məhəmməd Əmin Rəsulzadə küçəsi.

“187 yarım tar, 186 rumınok və 300-ə qədər girvənkəlik qablarda ənvai əmtəə xülasələrinin və işlənmiş balıq qablarının”: belə olmalıdır: “187 ədəd polutorka və 186 ədəd rumınka olmaqla işlənmiş balıq qablarının və girvənkəlik qablarda 300 ədəd müxtəlif meyvə cövhlərinin”. Burada “yarım tar” kimi səhv tərcümə edilən “polutorka” böyük (biryarımlıq), “rumınka” isə kiçik ölçülü qablardır.

“Merkuryevski”: Bakıda, indiki Zərifə Əliyeva küçəsi.

ADLAR GÖSTƏRİCİSİ

Abaşidze, Abdulla bəy: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının və Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 318, 346

Abaşidze, Arslan bəy. 98

Abbas I (Şah Abbas; 1571-1629): Səfəvi şahı; 1587-1629-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 403, 458, 462, 463

Abbas İsfahani: bax. İsfahani, Abbas.

Abbasqulu Məhəmməd oğlu: Bakı sakini. 71

Abbaszadə, Abbas (Mirzə Abbas; yaxud A. Mollazadə; 1870-1920): Azərbaycanlı pedaqoq və folklorşünas. Azərbaycan məktəbləri üçün dərsliklər qələmə almışdır. Bəzi əsərlərində “A. Mollazadə” imzasından istifadə etmişdir. Gəncə Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin və Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının üzvü olmuşdur. 23, 346

Abbaszadə, Mirzə Abbas: bax. Abbaszadə, Abbas.

Abdulla. 344

Abdulla Aslan oğlu: Maştağada qaradovoy olmuşdur. 347

Abdullah Cövdat (Karlıdağ; 1869-1932): türk həkim, şair və siyasətçisi. 442

Abdullayev. 344

Abdullayev, Hüseyn: Dərbənd sakini. 468

Abdullayev, Süleyman. 168

Abdullayev, Yusif: Abşeronda Məhəmmədli kəndi sakini. 100

Abdullazadə, Hüseyn (Kərbəlayi Hüseyn): Bakıdakı iranlılardan. 122

Abezqauz, İzrail-Mark Mixayloviç (1867-1940): Bakı yəhudi icmasının nümayəndəsi. Bakıda müxtəlif banklarda işləmişdir. 1917-ci ildə Bakı şəhər Dumasına və Bakıdakı Yəhudi Milli Şurasına üzv seçilmişdir. 1919-cu ildə Azərbaycan Cümhuriyyəti Maliyyə nazirinin müavini, daha sonra Azərbaycan Dövlət Bankının sədri təyin edilmişdir. Bolşevik

işğalından sonra bank və təhsil sahələrində işləmişdir. 18

Abxazi, D. G.: Zaqafqaziya Konfransında (Tiflis, 1919) iştirak etmişdir. 368

Abrami: Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin katibi olmuşdur. 85, 254

Adeşvili: Kutaisin cinayət milisinin rəisi olmuşdur. 104

Adil Əbdürrəhim oğlu (Məşhədi Adil Kərbəlayi Əbdürrəhim oğlu; 1868-1919): 1918-ci ilin mart qırğınlarında daşnak-bolşevik qoşunlarına qarşı vuruşmuş, dinc Azərbaycan xalqını müdafiə etmişdir. 375, 379

Adil Nuşirəvan: bax. Xosrov I.

Ağa Xan III (Sultan Məhəmməd şah; 1877-1957): Müsəlman ismaililərin 48-ci imamı. Hindistanın müstəqilliyi, eləcə də Pakistanın maraqları uğrunda mübarizə aparmışdır. 256

Ağabababəyov, Abbasəli bəy. 310

Ağababazadə, Ağababa: “Azərbaycan” qəzetində imza. 434

Ağabala Almaz oğlu (yaxud Almas oğlu): Bakıda oğurluq üstündə tutulmuşdur. 298, 301

Ağabala Baba oğlu: (Hacı Ağabala): Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Ağabala Qəhrəman oğlu: Bakı sakini. 216

Ağabəyov: tələbə. 178

Ağabəyov, Sadiq bəy (yaxud Məhəmməd Sadiq Ağabəyzadə; 1865-1944): Azərbaycanın general-mayoru. Sankt-Peterburqda hərbi məktəbi, eyni zamanda Şərq Dilləri İnstitutunu bitirmişdir. Azərbaycan Parlamentinin üzvü, Daxili İşlər nazirinin müavini olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutunda sonra mühacirətdə yaşamışdır. 148, 264

Ağadadaş Ağakışi oğlu: Ağ Siyəzən kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Ağaəlizadə, Axund Ağa (1871-1954): Azərbaycanın dini xadimi. 1918-1920-ci illərdə Azərbaycan Cümhuriyyətinin, 1944-1954-cü illərdə Qafqaz müsəlmanlarının şeyxülislamı olmuşdur. 84, 138, 291, 296, 298, 412, 459

Ağaisa: Şamaxıdan “Azərbaycan” qəzetinə yazmışdır. 78

Ağakışızadə, Əbdürrəhim: “Azərbaycan” qəzetinə Şəkidən yazmışdır. 225, 401

Ağaqulu Hüseynqulu oğlu: Bakı sakini; Bolşoy Morskoy (indiki Bülbül) və Tarqovı (indiki Nizami) küçələrinin kəsişməsində dükanı olmuşdur. 80

Ağalar bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46

Ağalarov: Azərbaycanın hərbi xadimi, polkovnik. Bakı qoşun hissələrinin rəisi olmuşdur. 100, 315, 459

Ağamalioğlu, Səməd ağa (yaxud Ağamalızadə; Ağamaliyev; Ağamalov 1867-1930): Azərbaycanın və Sovet İttifaqının dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin və Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuş, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentində Sosialistlər fraksiyasını təmsil etmişdir. Sovet dövründə Azərbaycanın Kənd Təsərrüfatı xalq komissarı vəzifəsini tutmuş, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədri, Zaqafqaziya Sovet Federativ Sosialist Respublikası Mərkəzi İcraiyyə Komitəsinin sədrilərindən biri olmuşdur. 270, 437

Ağaməhəmmədli: Lənkəranda “Azərbaycan” qəzetinə yazmışdır. 77

Ağamirov, Mirqəvvam: həkim; İranda təhsil almışdır. 402

Ağaoğlu, Əhməd bəy (1869-1939): Azərbaycanın və Türkiyənin gökəmlı ictimai-siyasi xadimi; hüquqşünas, şərqşünas, yazıçı-publisist. Türkçülük hərəkatının ideoloqlarından biri olmuşdur. 7, 8, 174, 180, 258, 259, 296, 319, 320

Ağaoğlu, Sitarə: Əhməd Ağaoğlunun həyat yoldaşı. 7

Ağayarzadə. 344

Ağayarzadə. 344

Ağayev, Ağaaəli: Bakı sakini. 219

Ağayev, Balaəğa: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 241

Ağayev, Əhməd bəy: bax. Ağaoğlu, Əhməd bəy.

Ağayev, Fəzləli (Məşhədi Fəzləli): Bakıdakı iranlılardan. 122

Ağayev, Həsən bəy (1875-1920): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının 28 may 1918-ci il tarixli iclası (Azərbaycanın müstəqilliyinin elan edildiyi iclas) Həsən bəy Ağayevin sədrliyi ilə keçirilmişdir. Azərbaycan Parlamenti sədrinin birinci müavini olmuş və Parlamentin sədri Topçubaşov Bakıda olmadığından, Həsən bəy faktiki olaraq Parlamentə rəhbərlik etmişdir. Tiflisdə erməni terroristi tərəfindən qətlə yetirilmişdir. 138, 153, 264, 278, 382, 419, 435, 436

Ağayev, Tofiq Nurəddin: jurnalist, pedaqoq. 240

Ağazadə. 344

Ağazadə: Bakıda Fəhlə Konfransının işində iştirak etmişdir. 209

Ağazadə: “Hümmət” partiyasının üzvü. 459

Ağazadə, Cövhər xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin Təftiş komissiyasının üzvü olmuşdur. 48

Ağazadə, Fərhad Məşhədi Rəhim oğlu (1880-1931): Azərbaycanın görkəmli pedaqoq və publisisti. Şuşada anadan olmuş, Qori Seminariyasını bitirmiş, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllim işləmişdir. Məktəblilər üçün “İkinci il” dərsliyinin müəlliflərindəndir. Dövri mətbuatda çıxış etmiş, həmçinin “Azərbaycan” qəzetinin ən fəal müəlliflərindən olmuşdur. 21, 39, 91, 109, 119, 172, 198, 200, 333, 353, 363, 378, 421

Ağazadə, Kamran: “Ədalət” partiyasının üzvü olmuşdur. 122

Ağazadə, Kamran: bolşevik. 199, 264

Ağazadə, Möhsün (Mirzə Möhsün): Quba qəzasından “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 375

Ağdamlı, Əhməd (yaxud Əhməd Ağdamski; 1884-1954): Azərbaycanın opera müğənnisi, teatr və kino aktyoru. Teatr səhnəsində qadın rollarının mahir ifaçısı kimi tanınmışdır. 27, 50

Ağdamski, Əhməd: bax. Ağdamlı, Əhməd.

Axıcanov, Müseyib bəy (1892-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Kiyevdə Müqəddəs Vladimir Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı qubernatorunun müavini, Bakı qubernatoru, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 22

Axıskalı: “Azərbaycan” qəzetində imza; çox güman ki, Əhməd Cövdət Pepinova məxsusdur.

Axundov. 344

Axundov: Sosial Təminat Nazirliyinin Qarabağdakı nümayəndəsi olmuşdur. 312

Axundov, Ağa Əbdülxalıq oğlu (1882-1949): Avropada təhsil almışdır. Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 73, 242, 243, 280, 320

Axundov, Əliəkbər: Şamaxının camaat vəkili. 323

Axundzadə, Ağa: bax. Axundov, Ağa Əbdülxalıq oğlu.

Axundzadə, Ağababa (Molla Ağababa): Xıllı (Neftçala) qəsəbəsinin axundu olmuşdur. 149

Axundzadə, Əliqulu: müəllim. 123

Axundzadə, İdris: Gəncə Türk Müəllimləri İttifaqının sədri olmuşdur. 349, 350

Axundzadə, İsa: çəkməçi; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Axundzadə, İsmayıl: tələbə. 243

Axundzadə, Mirzə Hüseyn Axund Nəsir oğlu: müəllim; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Axundzadə, Rəşid bəy Hacı Əbdüsalam oğlu (1880-1940): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 1895-1907-ci illərdə Qafqaz müsəlmanlarının Şeyxülislamı olan Axund Hacı Əbdüsalamın oğlu olmuşdur. Kiyevdə hüquq təhsili almışdır. Salyandan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə üzv seçilmişdir. 1919-cu ilin fevralından avqustunadək Bakının valisi (qubernatoru) vəzifəsini tutmuşdur. Sovet hakimiyyəti dövründə Sibirə sürgün edilmiş və sürgündə ölmüşdür. 22, 148, 149, 199, 264

Axundzadə, S. B.: “Müsavat” partiyasının Maştağa şöbəsinin katibi olmuşdur. 285, 347

Axundzadə, Sadıq: Sisyan qaçqınlarından; “Azərbaycan” qəzetinə Zəngəzurdan yazmışdır. 103

Axundzadə, Səriyyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin katibi olmuşdur. 48

Akušinski, Əli Hacı (1847-1930): XX əsrin əvvəllərində Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi və dini lideri olmuşdur. 196, 394, 406

Aqaronyan, Avetis Arakeloviç (1866-1948): Erməni ictimai-siyasi xadim, “Daşnak-sutyun” partiyasının üzvü idi. Ermənistanın müstəqilliyini elan edən Erməni Milli Şurasının sədri, Ermənistan Parlamentinin rəhbəri olmuşdur. İstanbulda danışıqlar apararaq erməni nümayəndə heyətinə rəhbərlik etmişdir. Paris Sülh Konfransında iştirak edən erməni nümayəndə heyətinin rəhbəri olmuşdur. 1920-ci ildən Fransada mühacirətdə yaşamışdır. 266

Aqriyev, Artun: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Aleksandr I (1777-1825): Rusiya imperatoru; 1801-1825-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 423

Aleksandr II (1818-1881): Rusiya imperatoru. 1855-1881-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 38

Aleksandr III (1845-1894): Rusiya imperatoru; 1881-1894-cü illərdə hakimiyyətdə

olmuşdur. 90, 109

Aleksandra Petrovna (1838-1900): Böyük knyaginya. Rus imperatoru I Nikolayın oğlu Böyük knyaz Nikolay Nikolayeviçin arvadı idi. 169

Alxasov, Kərim bəy: Bakı və Ətrafının Müsəlman Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 243

Allahverdiyev, Armenak: Bakıda asayışı pozduğu üçün həbs edilmişdir. 187

Allahverdiyev, Əliheydər (1888-1972): Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim; Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 319

Allahverdiyev, Əliheydər: bax. Allahverdiyev, Əliheydər.

Altman: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 24, 79, 127

Amaspur, Xoren: “Daşnaksutyun” partiyasının üzvü; Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 392

Ambarsumov, Sergey: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Anaşkin: Bakıda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı olmuşdur. 152, 185, 186, 453

Anderson, Pavel: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199

Andranik: bax. Ozanyan, Andranik.

Andreson: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Angelesko, N.: rumın skripka ifaçısı; Bakıda çıxış etmişdir. 27

Apaşev, Danyal Apaş-Mamayeviç (1870-1920): Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. Milliyyətçə kumik. 453

Apolloni (Perqalı Apolloni; Apollonius): e. ə. III-II əsrlərdə yaşamış qədim yunan riyaziyyatçısı; “Konik kəsiklər” əsərinin müəllifi. 93

Apollonius: bax. Apolloni.

Arximed (Arximedes; e. ə. 287-212): qədim yunan alimi. 93

Arif bəy: İstanbulda Bəzmialəm Validə Sultanisinin müdiri olmuşdur. 7

Aristotel (yaxud Ərəstu; e. ə. 384-322): qədim yunan filosofu. 93

Arnold: Mesopotamiyanın mülki komissarı. 449

Aslanov, Məhəmmədsaleh: Dərbənd sakini. 468

Aşurov, Ağa (1880-1936): Azərbaycanın dövlət xadimi. Bakıda anadan olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövründə Ticarət və Sənaye naziri, Ərzaq naziri, Poçt və Teleqraf naziri kimi vəzifələrdə işləmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra Rostova köçmüş, orada vəfat etmişdir. 437

Atabala Səfərəli oğlu: Balaxanı kəndinin camaat vəkili olmuşdur. 78

Atamalibəyov, Abbas bəy Seyfulla bəy oğlu (1896-1971): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Milli Şuranın və Parlamentin üzvü olmuşdur. Mühacirətdə yaşamışdır. 30

Atamanakis: Zəngəzur və Qaryağın qəzalarında xalq məktəbləri müfəttişi olmuşdur. 18

Atamoğlan Məhəmməd oğlu: Maştağa sakini. 347

Atayans, İshak Avetisoviç: Bakıda həkim olmuşdur. 24, 79, 218, 299

Avakimov, Makar: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Avara: “Azərbaycan” qəzetində imza. 463

Averyanov, Pyotr İvanoviç (1867-1937): Rusiyanın hərbi xadimi; general. 1917-ci ildə Rusiyanın müharibədə ələ keçirdiyi türk vilayətlərinin baş komissarı təyin edilmişdi. 332

Ayn: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalarından biri. 138

Ayn. Bağırılı: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalardan biri. 392

Ayn. Əlif. Soltanzadə. 467

Ayn. Y.: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalardan biri. 345

Ayrapetyan, Şuşanik: Bakıda quldurluq etmişdir. 45

Azan Mirzəəli oğlu (Molla Azan). 103

Baba bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46

Baba Həmid oğlu: Nardalan (Siyəzən) kəndinin vəkili. 403

Babacan (Hacı Babacan): Balaxanı kəndinin sakini. 78

Babazadə, Əliheydər (1890 - ?): mühəndis. Bakıda anadan olmuşdur. 46

Babazadə, S. xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Babuşkin, İvan İvanoviç: Bakı Universitetinin yaradılması üçün təşkil edilən komissiyanın katibi, daha sonra Universitet Şurasının katibi olmuşdur. 371

Baden-Pauel, Robert [Robert Baden-Powell; 1857-1941]: Britaniya generalı. Hindistanda və Afrikada xidmət etmişdir. Skaut (izçilik) hərəkatının əsasını qoymuşdur. 237, 239

Bağirov. 344

Baxış Bəydemir oğlu: Nardalan (Siyəzən) kəndinin vəkili. 403

Baxşəlizadə Məhəmmədhasən. 106

Balaəli Zülfüqar oğlu: Siyəzən kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 189, 403

Balakişi Cəbrayıl oğlu: Nardaran (Abşeron) kəndinin camaat vəkili olmuşdur. 219

Balayev, Şükür (Məşhədi Şükür): Ramana kəndinin sakini; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 72

Balfur, Artur [Arthur Balfour; 1848-1930]: Britaniyanın dövlət xadimi. 1902-1905-ci illərdə Baş Nazir, 1916-1919-cu illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 256

Bammatov, Heydər (yaxud Heydər Bammat; 1889-1965): Dağıstanın siyasi xadimi. Sankt-Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsində oxumuşdur. Dağlılar Respublikasının Xarici İşlər naziri olmuş, 1921-ci ildə mühacirətə getmişdir. 391

Baratzadə, Hüseynqulu (Məşhədi Hüseynqulu): Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348, 349

Basov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Batalin, Viktor Aleksandroviç: Ədliyyə sisteminə işləmişdir. 343

Batlamyus: bax. Ptolomey.

Battomli, Horatsio [Horatio Battomley; 1860-1933]: ingilis maliyyəçi və jurnalisti; 1906-1912 və 1918-1922-ci illərdə Britaniya Parlamentinin üzvü olmuşdur. 306

Bauer, Otto [Otto Bauer; 1881-1938]: Avstriyanın siyasi xadimi; sosial-demokrat. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin iyuluna qədər Xarici İşlər naziri olmuşdur. 32

Bayrambəyov: Bakı Mərkəzi Həbsxanası müdirinin müavini olmuşdur. 264

Bayraməlibəyov, Teymur bəy (yaxud Bayraməlibəyzadə, 1862-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, maarifçisi və tarixçisi. Qori müəllimlər seminarıyını bitirmiş, Lənkəranda müəllim işləmişdir. “Müsavat” partiyasının Lənkəran şöbəsinin sədri olmuşdur. 74, 319

Bazayev, Vasili: Bakıda cibgirlik üstündə tutulmuşdur. 45

Bazov, Vasili: Bakıda cinayət üstündə tutulmuşdur. 45

Behbudov: Sosial Müdafiə Nazirliyinin Qarabağ general-qubernatorluğu nəzdindəki nümayəndəsi olmuşdur. 19

Beknazaryan. 367

Bekzadyan, Tiqran Arutyunoviç (yaxud Artyomoviç; 1877-1942): Şuşada anadan olmuş, 1917-ci il inqilabından əvvəl Bakıda neft sənayesi sahəsində işləmişdir. Cümhuriyyət dövründə Ermənistanın Azərbaycandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. Fransaya mühacirətə getmişdir. 179, 279

Benedikt XV [Benedictus XV; 1854-1922]: 1914-1922-ci illərdə Roma papası olmuşdur. 328

Berdiyev, Kokacan: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 279

Bədəlov, Sultan: Şamaxı sakini. 78

Bəhmən, Əliəkbər xan (1846-1928): İranlı diplomat. 39

Bəhmən Hüseyn oğlu: Maştağada qaradovoy olmuşdur. 347

Bəxtişi I. 109

Bəxtişi II. 109

Bəxtişi III. 109

Bəxtişi IV. 109

Bəkir ağa (yaxud Binbaşı Bəkir ağa; 1817-1887): Türkiyənin hərbi xadimi; binbaşı (mayor). Hərbi Nazirliyin həbsxanasının müdiri olmuşdur. Xalq arasında bu həbsxanaya “Bəkirağa bölüyü” adı verilmişdir. 25

Bərəkətulla (Məhəmməd Bərəkətulla Bxorali; 1854-1927): Hindistanlı inqilabçı. 1915-1919-cu illərdə sürgündə fəaliyyət göstərən Müvəqqəti Hindistan Hökumətinin Baş naziri olmuşdur. 225

Aşurbəyli, Bəşir bəy (yaxud Aşurbəyov; 1875-1930): Azərbaycanlı neft sənayeçisi; eyni zamanda “İttihad” partiyasının qurucularından biri olmuşdur. 117

Bəzmialəm Validə Sultan (1807-1853): Osmanlı padşahlarından II Mahmudun arvadı və Əbdülməcidi anası olmuşdur. 7, 25

Biç, Luka Lavrentyeviç (1870-1945): Kuban kazaklarının siyasi və ictimai xadimi. Hüquq təhsili almışdır. Bakıda işləyərkən Bakı Şəhər Dumasına üzv seçilmiş, 1912-1917-ci illər arasında Bakı Şəhər İdarəsinin rəisi olmuşdur. 1917-ci ilin Fevral inqilabından sonra Kubana qayıtmış, Kuban Hökumətinin sədri seçilmişdir. Kuban heyətinin başçısı olaraq Paris Sülh Konfransında iştirak etmiş, Kuban Xalq Respublikası süqut etdikdən sonra mühacirətdə qalmışdır. 308

Biç: Qafqazdakı ingilis generalı. 310, 467

Biçeraxov, Lazar Fyodoroviç (1882-1952): Rusiyanın hərbi xadimi. İrandakı Rusiya korpusunda xidmət edərkən, təxminən 1000

nəfərlik bir dəstə yaratmış, ingilislərlə əməkdaşlıq etmişdir. Bakı Komissarları da Qafqaz İslam Ordusuna qarşı Biçeraxovun yardımına müraciət etmişdilər, ancaq daha sonra bolşeviklərlə Biçeraxov arasında ixtilaf meydana gəldi və Biçeraxov öz dəstəsi ilə birgə Dağıstana çəkildi. Sentrokaspi Diktaturası Xəzər dənizindəki hərbi donanmanı Biçeraxovun əmrinə vermişdi. 21, 64, 70, 100, 120, 193, 200, 250

Bilqeyis xanım. 344

“Bir gəncəli”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 373

“Bir türk”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 313

Bismark, Otto fon [Otto von Bismarck; 1815-1898]: Almaniyanın dövlət xadimi. Almaniyanın birləşdirilməsini həyata keçirmiş, Alman imperiyasının birinci kansleri olmuşdur. 228

Bobrişşev-Puşkin: vəkil. 451

Bodriqa: Suraxanıda fəhlə olmuşdur. 117

Boldvin, Stenli [Stanley Baldwin; 1867-1947]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1917-1921-ci illərdə Dövlət Xəzinəsinin Maliyyə katibi vəzifəsini tutmuşdur. 1923-1924, 1924-1929 və 1935-1937-ci illərdə Britaniyanın Baş naziri olmuşdur. 128, 200

Boldvinq, Arnold. 114, 128, 195, 200

Bommer: Alman generalı. 159

Bomon, Andre [André Bomon; 1880-1937]: Fransız təyyarəçisi. Həqiqi adı Jan-Lui Konno idi. Daha çox Andre Bomon təxəllüsü ilə tanınmışdır. 239

Briks: general; Rusiyadakı Böyük Britaniya heyətinin başçısı olmuşdur. 386

Brokdorf-Rantsau, Ulrix fon [Ulrich von Brockdorff-Rantzau; 1869-1928]: Almaniyanın diplomatı. 1919-cu ildə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 194, 195, 226, 228, 274, 305, 364, 365, 385

Braun: Bakıdakı ingilis zabitlərindən; polkovnik. 274

Bron: Bakıda fəaliyyət göstərmiş doktor;

eyni zamanda Mərkəzi Ev Komitəsində, Sosial Təminat Nazirliyində işləmişdir. 74, 205, 393

Brokhauz, Fridrix Arnold [Friedrich Arnold Brockhaus; 1772-1823]: Alman naşiri. 363

Bubnov, Mixail Vladimiroviç (1859 - ?): Rus admiral. 1911-1915-ci illərdə Rusiya Dənizçilik nazirinin müavini olmuşdur. 446

Bullit, Vilyam [William Bullitt; 1891-1967]: Amerikanın siyasi xadimi və diplomatı. 1919-cu ildə Sovet Rusiyasına gedən ABŞ heyətinin başçısı olmuşdur. 1933-1936-cı illərdə SSRİ-də, 1936-1940-cı illərdə Fransada səfir olmuşdur. 450

Butayev, Aslambek (yaxud Aslanbek, 1880-1939): Dağlılar Respublikasının Əkinçilik və Dövlət Əmlakı naziri olmuşdur. 142, 310

Butenko, Vadim Apollonoviç (1877-1931): Rus tarixçisi. 363

Buynakski, Ullubiy Daniyaloviç (1890-1919): Dağıstan bolşeviklərindən. 341

Bünyatov, Əbdüləhəd: Dərbənd sakini. 468

Cabaqiyev, Vassan-Gəray (1882-1961): Şimali Qafqazın siyasi və dövlət xadimi; milliyətçə inqışdur. Almaniya təhsil almışdır. İnqış Milli Şurasının sədri olmuş, Şimali Qafqaz Dağlılar İttifaqının (Dağlılar Respublikasının) qurulmasında yaxından iştirak etmiş, İttifaqın Mərkəzi Komitəsinin üzvü və Maliyyə naziri olmuşdur. Dağlılar Respublikasının Müstəqillik Aktının müəllifi və Dağlılar Respublikası Konstitusiyasının müəlliflərindən biri idi. Şimali Qafqazın sovetləşməsindən sonra mühacirətə getmişdir. İstanbulda ölmüşdür. 339

Cabbar (Kərbəlayi Cabbar): Şamaxı sakini. 78

Cabbar Qafar oğlu: Bakıda cibgirlik üstündə tutulmuşdur. 44

Cabbarov, Hüseynqulu: Dərbənd sakini. 468

Cabbarzadə: Bakıda taxta ticarəti ilə məşğul olmuşdur. 78

Calinus: bax. Qalen.

Cavad Baxşəli oğlu: Cavad qəzası sakini. 398

Cavad Əhməd xan oğlu: Goranboy-Əhmədlinin yüzbaşısı olmuşdur. 285

Cavad xan (1748-1804): Gəncə xanı; 1786-1864-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. Gəncə xanlığını işğalçı rus ordusuna qarşı müdafiə edərkən qəhrəmanca şəhid olmuşdur. 392, 406

Cavadzadə, Mircəfər: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü. 47, 317

Cavanşirov. 344

Cebe (? - 1224): Çingiz xanın sərkərdələrindən olmuşdur. Qafqaz səfərində Subutay ilə birgə monqol ordularının sərkərdəsi idi. 390

Cəbiyev, Bala: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 241

Cəbrayıl I. 109

Cəbrayıl II. 109

Cəbrayıl III. 109

Cəbrayılbəyov, Camo bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 73, 74, 78, 318, 320, 346

Cəbrayılzadə, Camo: bax. Cəbrayılbəyov, Camo

Cəfərov, Məmməd (yaxud Məhəmməd) Yusif (1885-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Ali hüquq təhsili almışdır. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti dövründə müxtəlif tarixlərdə Sənaye və Ticarət naziri, Azərbaycanın Gürcüstandakı diplomatik nümayəndəsi və Xarici İşlər naziri olmuşdur. 15, 324

Cəfərov, Zeynalabdin: Dərbənd sakini. 468

Cəlal Nuri (İləri; 1882-1936): Türk jurnalisti və mütəfəkkiri. Soyadı qanunu çıxdıqdan sonra “İləri” soyadını qəbul etmişdir. 207

Cəlilov, Əbdülhəy: Quba ədliyyə məhkəməsi müdiri. 76

Cəmil bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46

Cənnət Baxşəli oğlu: “Müsavat” partiya-sının Balaxanı mədənləri ərazisindəki şöbə-sinin üzvü olmuşdur. 105

Cinoridze, Qriqori: jurnalist; “Bakinet” qəzetinin baş redaktoru. 399

Cioyev, N. J.: Cənubi Osetin Milli Şurası sədrinin müavini olmuşdur. 307

Corci Zeydan: bax. Zeydan, Corci.

Curcis bin Bəxtişi (yaxud Curcis bin Cəbrayıl; ? - 769): Bəxtişi həkim ailəsinə mənsub məşhur xristian həkimi. 97, 109

Cüneyd xan (Məhəmməd-Qurban Sərdar; 1857-1938): Xarəzm və Türkmənistanda Basmaçılar hərəkatının başçılarından olmuşdur. 1918-1920-ci illərdə Xarəzm dövlətini idarə etmişdir. 309

Çaşın, İvan: Bakıda asayışı pozduğu üçün həbs edilmişdir. 187

Çermoyev, Əbdülməcəd Tapa (1882-1936): Şimali Qafqaz dağlılarının siyasi xadimi, azadlıq hərəkatı liderlərindən biri, milliyətçə çeçendir. Birinci Dünya müharibəsi illərində “Vəhşi diviziya”nın çeçen alayında xidmət etmişdir. Şimali Qafqaz Dağlı Xalqları İttifaqının qurucularından biri və Dağlılar Respublikasının başçısı olmuşdur. 391

Çərkəz: Mərdəkan sakini; 10 yaşında. 166

Çikvaidze: Gürcüstan Qaçqınlar Komitəsinin sədri olmuşdur. 342

Çingiz xan (1162-1227): Monqol sərkərdəsi və Monqol imperiyasının banisi. Tarixin yetişdirdiyi ən böyük sərkərdələrdən biri olmuşdur. 390, 403, 455, 458

Çinyakin, Sergey: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199, 453

Çxeidze, Nikolay Semyonoviç (1864-1926): Rusiyanın və Gürcüstanın siyasi xadimi. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin və Gürcüstan Müəssislər Məclisinin sədri olmuşdur. Gür-

cüstan tərəfindən Paris Sülh Konfransında iştirak edən nümayəndə heyətinin sədri olmuşdur. Gürcüstanın sovetləşməsindən sonra mühacirətə getmişdir. 296, 467

Çxenkeli, Akaki İvanoviç (1874-1959): Gürcüstanın siyasi xadimi. Menşevik. Hüquq təhsili almışdır. Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Zaqafqaziya Federativ Demokratik Respublikasının Baş Naziri, 1918-ci ilin ortalarından noyabr ayına qədər Gürcüstan Demokratik Respublikasının Xarici İşlər naziri olmuşdur. 1921-ci ildə bu ölkənin Fransadakı səfiri təyin edilmiş, sovetləşmədən sonra ölkəsinə qayıtmamışdır. 337

Çobanyan, Arşak (1872-1954): erməni yazıçısı və ictimai xadimi. 1919-cu ilin fevral-aprel aylarında Parisdə yığılan və Paris Sülh Konfransına təqdim etmək məqsədi ilə ermənilərin tələblərini hazırlayan Erməni Milli Konfransının iştirakçısı olmuşdur. 387

Çörçill, Uinston [Winston Churchill; 1874-1965]: Britaniyanın görkəmli dövlət xadimi. 225, 252, 272

Çubaryan, Poqos: Daşnaksutyun partiya-sının və Bakıdakı Erməni Milli Şurasının, həmçinin Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 30, 437

Çurayev, Andrey Yemelyanoviç [1881 - ?]: Fəhlə, menşevik. Bakıda inqilabi fəaliyyətlə məşğul olmuşdur. 1917-ci ildə Bakı Şəhər Dumasının üzvü, 1920-ci ildə qısa müddət Azərbaycan Fövqəladə Komissiyasının sədri olmuşdur. 112, 113, 134, 152, 154, 155, 157, 185, 186, 209, 453

Dadaşov Əliislam: Azərbaycan aktyoru. 2, 23

Damənzadə: Moskva-Qafqaz neft şirkətinin Ramanadakı mədəninə işləmişdir. 168

Datiyev (? - 1919): Bakıda quldurluq etmişdir. 148

Denikin, Anton İvanoviç (1872-1947): Rusiyanın hərbi xadimi, general-leytenant. Ağ qvardiyanın rəhbərlərindən olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində Qərb cəbhə-

sinin (may-iyul 1917) və Cənub-qərb cəbhə-sinin (avqust 1917), Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Könüllü ordunun (aprel 1918 – yanvar 1919) və Cənubi Rusiya Silahlı Qüvvələrinin (yanvar 1919 – aprel 1920) komandiri olmuşdur. 1920-ci ildə mühacirətə getmişdir. 2, 5, 6, 16, 17, 27, 28, 50, 60, 64, 73, 77, 116, 161, 171, 182, 196, 229, 243, 250, 258, 304, 310, 322, 323, 324, 334, 336, 340, 356, 367, 382, 383, 390, 391, 394, 395, 399, 437, 439, 446, 447, 453

Denisov, İ. V.: bankir. 303, 329

Deryuqin, Georgi Mixayloviç (1871-1933): Rusiyanın ictimai-siyasi xadimi; IV Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. 291, 301

D’Esperi, Franşe [Franchet d’Espèrey; 1856-1942]: Fransanın siyasi və hərbi xadimi, marşal. Cənubi Rusiyada Fransanın Ali komissarı olmuşdur. 133, 295

Devi, K. M.: Britaniya ordusunun Qafqazdakı general-mayoru olmuşdur. 283, 330, 353

Dolqışev: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Dolqopolov, N. S.: doktor; Kubandan Paris Sülh Konfransına göndərilən heyətin tərkibində olmuşdur. 308

Doyl, Artur Konan [Arthur Conan Doyle; 1859-1930]: ingilis yazıçısı. 247

Draqomirov, Abram Mixayloviç (1868-1955): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş, 1917-ci ilin aprelində Şimal cəbhəsindəki Rusiya ordularının Baş komandanı təyin edilmişdi. Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Könüllü orduda və Xüsusi Şurada (Cənub) ali vəzifələr tutmuş, 1918-ci ilin oktyabrından 1919-cu ilin sentyabrına qədər Xüsusi Şuranın sədri (Xüsusi Şura Hökumətinin Baş naziri) olmuşdur. Ağqvardiyaçıların Vətəndaş müharibəsində məğlubiyyətindən sonra mühacirətə getmişdir. 161

Dro: bax. Kanayan, Drastamat.

Dubrovski, Nikolay Aleksandroviç (1874-1943): tarixçi; Bakı Universitetində çalışmışdır. 370, 371

Dubrovski, Vasili İvanoviç: general-mayor; Azərbaycan Hərbi Məhkəməsinin sədri olmuşdur. 343

Dudarov, Aslan Giray Kambulatoviç: Azərbaycan Dəmiryollarında işləmişdir. 46, 47

Dunyazin: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Dutov, Aleksandr İliç (1879-1921): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Ağqvardiyaçıların hərəkatının iştirakçısı, Orenburq kazaklarının atamanı olmuşdur. 14, 26, 449

Düma, Aleksandr [Alexandre Dumas; 1802-1870]: fransız yazıçısı. 442

Ebert, Fridrix [Friedrich Ebert; 1871-1925]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial demokrat. 1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin fevralına qədər Almaniyaya Prezidenti olmuşdur. 173, 273

Edison, Tomas Alva [Thomas Edison; 1847-1931]: amerikalı ixtiraçı və sahibkar. 357

Egelhofer, Rudolf [Rudolf Egelhofer; 1896-1919]: Alman bolşeviklərinin liderlərindən. Bavariya Sovet Respublikası dövründə Münhen şəhərinin komendantı olmuşdur. 159

Eldarov, Hüseyin: Azərbaycanlı jurnalist və naşir. 48

Eldaradə, Diləfruz xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin Təftiş komissiyasının üzvü olmuşdur. 48

Eldaradə, İsabala: Sabunçunun kəndxudası olmuşdur. 105

Elgün, Naqiyyə (1882-1954): Türk pedaqoqu. Osmanlı və Cümhuriyyət dövrlərində qız uşaqlarının təhsil alması üçün səy göstər-

mişdir. İstanbulda “Feyziyə” məktəbinin müdiri, millət vəkili olmuşdur. 7, 25

Eliqulaşvili, İosif Aaronoviç (1890-1952): Gürcüstanın yəhudi əsilli ictimai-siyasi xadimi. Gürcüstan Müəssislər Məclisinin üzvü olmuşdur. 374

Elmer: Yaxın Şərqə Amerika Müavinəti Cəmiyyətinin sədri olmuşdur. 393

Erasistrat (Erasistratos): e. ə. III əsrdə yaşamış qədim yunan həkimi. 93

Eratosten (yaxud Eratosten; e. ə. 276-194): qədim yunan riyaziyyatçısı və coğrafiyaşünası. 93

Erdeli, İvan Georgiyeviç (1870-1939): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Könüllü ordunun qurucularından olmuşdur. 1919-cu ilin yanvarından Zaqafqaziya və Şimali Qafqazda fəaliyyət göstərmişdir. 399

Erzberqer, Mattias [Matthias Erzberger; 1875-1921]: Alman yazıçısı və siyasətçisi. Birinci Dünya müharibəsi sonunda atşkəs müqaviləsinin imzalanması üçün Almaniya tərəfindən yaradılan komissiyanın başçısı təyin olunmuşdu. Daha sonra Veymar Təsisçilər Məclisinin üzvü olmuş və Maliyyə naziri vəzifəsini tutmuşdur. Suiqəsd nəticəsində öldürülmüşdür. 32

Evklid (yaxud Oklidos): e. ə. IV-III əsrlərdə yaşamış qədim yunan riyaziyyatçısı. 93, 97, 110

Eylenbarger: Bavariya kəndlilərinin lideri olmuşdur. 181

Eyvəzbəyov, Uraz Sərdar: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 279

Ə. H.: bax. Qaraağzadə, Əhməd Həmdi. Əbdizadə, Məhəmmədrza: Ağdaş Qaçqınlara Yardım Cəmiyyətinin üzvü olmuş, “Azərbaycan” qəzetinə Ağdaşdan yazılar göndərmişdir. 448

Əbdülhəmid II (1842-1918): Osmanlı sultanı; 1876-1909-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 109, 220

Əbdülqədir paşa: bax. Seyid Əbdülqədir.

Əbdülməlik bin Mərvan (? - 705): Əməvi xəlifəsi; 685-705-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 94, 95, 96

Əbdülsəlimzadə, Məhəmməd Hadi: bax. Hadi, Məhəmməd.

Əbdürrəhmanov, Abdulla bəy: Şamaxı sakini. 77

Əbilov, Xəlil: Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 402

Əbilov, İbrahim (1881-1923): Azərbaycanın siyasi xadimi, inqilabçı və diplomat. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Türkiyədə fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri vəzifəsini tutmuşdur. 271, 437

Əbubəkr (? - 634): Səhabə, Dörd xəlifədən birincisi. 109

Əbülqasım Yusif bin Əbülsac: Abbasi sərkərdəsi. 422

Ədil Seyfur xanım Məşhədi Novruz qızı. 344

Əfəndiyev: Parlamentin üzvü. 118, 129, 459

Əfəndiyev, A. b.. 129

Əfəndiyev, Abdulla bəy: bax. Əfəndizadə, Abdulla bəy.

Əfəndiyev, Mahmud bəy: Azərbaycanın diplomati, ali təhsilli həkim. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Batum konsulu olmuşdur. 8

Əfəndiyev, Muxtar: Quba qəzasının Sumaqova kəndinin yüzbaşısı; bax. Əfəndizadə, Muxtar.

Əfəndiyeva, Sara xanım: Balaxanı məktəbinin müdiri, Balaxanıda qurulan Bacılar İttifaqı adlı qadınlar cəmiyyətinin sədri olmuşdur. 47, 48

Əfəndizadə, Abdulla bəy İsmayıl əfəndi oğlu (yaxud Əfəndiyev; 1875-1928): Tiflisdə Aleksandr Müəllimlər İnstitutunu bitirmiş, Azərbaycanın bir sıra şəhərlərində müəllimlik etmiş, Şəkidə müəllim kursları və məktəblər açdırmışdır. Şəki Şəhər Bankının və

Şəki Şəhər Dumasının sədri olmuşdur. Şəkidən Azərbaycan Parlamentinə üzv seçilmişdir. 129, 153

Əfəndizadə, Fazil: güman ki, Şəfiqə Əfəndizadənin qohumu olmuşdur. 91, 92

Əfəndizadə, Həmdulla əfəndi (1870-1929): Azərbaycanın siyasi xadimi. Qubada anadan olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü idi. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 375, 379

Əfəndizadə, M.: Ağdaş sakini. 126

Əfəndizadə, Məhəmməd Əmin. 346

Əfəndizadə, Muxtar (1880-1975): Azərbaycanın elm xadimi, şərqşünas. Maarif sahəsində böyük xidmətləri olmuşdur. Ərəş qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 29, 30, 126

Əfəndizadə, Muxtar (yaxud Əfəndiyev): Quba qəzasının Sumaqova kəndinin yüzbaşısı. 265

Əfəndizadə, Rəşid bəy (yaxud Əbdürrəşid bəy; 1863-1942): Azərbaycanın görkəmli maarifçisi. Qori Seminariyasını və Tiflisdə Aleksandr Müəllimlər İnstitutunu bitirmişdir. Zaqafqaziya Sünni Ruhani İdarəsində işləmiş, Azərbaycanın müxtəlif yerlərində müəllimlik etmişdir. “Uşaq bağçası”, “Bəsirətül-əfal” dərsliklərinin müəllifidir. Şeir və hekayə də yazmışdır. Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Əfəndizadə, Sara xanım: bax. Əfəndiyeva, Sara xanım.

Əfəndizadə Süleyman. 103

Əfəndizadə, Şəfiqə (1882-1959): Azərbaycan pedaqoqu və publisisti. 9, 92, 208, 432

Əflatun: bax. Platon.

Əhməd Rza bəy (1858-1930): Osmanlının siyasi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən biri olmuşdur. Vəhdəti-Milliyə cəmiyyətinin qurucusu idi. 1908-1912-ci illərdə Osmanlı Məclisi-Məbusanının sədri vəzifəsini tutmuşdur. 162, 169

Əhmədov, Abuzər: Dərbənd sakini. 468

Əhmədov, Əsədulla Əhməd oğlu (1867-1941): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, xeyriyyəçi. Nəşri-Maarif Cəmiyyətinin təsisçilərindən biri idi. Bakı Bələdiyyə Məclisinin, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin və Müsavat partiyasının üzvü olmuşdur. 459

Əjdər: Benkendorf mədəninə işləmişdir. 136

Əkbərov, Ağaalı: Bakıda Naberejni küçəsində (indiki Neftçilər prospektində) zərgər dükanı olmuşdur. 51

Əkbərov, Ələkbər: Şamaxı sakini. 77

Ələkbər Məhəmmədzaid oğlu: Şamaxı sakini. 77

Ələkbər Nəzər oğlu: Qara Siyəzən kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Ələkbərzadə, Ələsgər: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Ələsgər (Hacı Ələsgər): Şamaxı sakini. 78

Ələsgərov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Əli (Hacı Əli): Şamaxı sakini. 77

Əli Abbasqulu oğlu: Mingəçevir stansiyasında işləmişdir. 285

Əli bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 74, 242, 243, 320

Əli bin Heysəm (? - 917): Şirvanşahlar dövləti hökmdarı. 423

Əli bin İsa əl-Üsturlabi: bax. Üsturlabi, Əli bin İsa.

Əli Hacı (Şeyx Əli): bax. Akuşinski, Əli Hacı.

Əli Həməzə oğlu: Pirşağılı; Bakıda cinayət üstündə tutulmuşdur. 45

Əli ibn Əbu Talib (601-661): İslam xəlifəsi, Məhəmməd peyğəmbərin əmisi oğlu və kürəkəni. 109, 154

Əli Məhəmmədəli oğlu (Molla Əli Hacı Məhəmmədəli oğlu): Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Əli Yusif: bax. Yusifzadə, Əli.

Əliabbasov, Hacıağa: Ağdaş sakini. 126

Əlibəyov, Əliabbas: Quba Bələdiyyə rəisi. 76

Əliəsgər bəy: Yollar İdarəsinin sədri olmuşdur. 46

Əliəsgərov, Həmid: Bakı sakini. 216

Əlif. Ayn.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 461

Əlif Əlif: “Azərbaycan” qəzetində imza; Kürdəmirdən yazmışdır. 322

Əlihüseyn Həməzə oğlu: Pirşağılı; Bakıda cinayət üstündə tutulmuşdur. 45

Əlihüseyn Mahmud oğlu (Məşhədi Əlihüseyn Molla Mahmud oğlu): Zərkəri kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Əliisgəndərov, Səməd bəy. 49

Əliisgəndərzadə, Səməd bəy: mühəndis; “Müsəvat” üzvü. 211, 459

Əlikərimov, Nasir: “Müsəvat” üzvü. 78

Əlikərimzadə, Nasir: bax. Əlikərimov, Nasir.

Əliqulu: Şamaxı sakini. 77

Əliqulu Alı oğlu (Məşhədi Əliqulu): Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Əliməhəmməd: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 242, 243

Əliməhəmmədov, Cahangir: Bakıda 3-cü sahə pristavının müavini olmuşdur. 147

Əliməhəmmədzadə, Məhəmməd: Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Əlimərdanzadə, Nuriyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin dəftərdarı olmuşdur. 48

Əliverdiyev, Əlövsət: Dərbənd sakini. 468

Əliyərbəyov: Şamaxı qəzasının rəisi olmuşdur. 72

Əliyev. 344

Əliyev: Bakıda, Suraxanski (indiki Dilarə Əliyeva) küçəsində yaşamışdır. 219

Əliyev, Əjdər: Dərbənd sakini. 468

Əliyev, Əlihüseyn: Bakıda, Spasski (indiki Zərgər-palan) küçəsində yaşamışdır. 2

Əliyev, Həsən: Bakı Qazılıq idarəsinin katib əvəzi olmuşdur. 370

Əliyev, Məhəmmədrza: Dərbənd sakini. 468

Əliyev, Övsət: Şahnəzərli kəndinin (Şabran) yüzbaşısı olmuşdur. 323, 379

Əliyev, Yusifəli: Ticarət və Sənaye nazirinin müavini olmuşdur. 294, 327, 352, 375, 405, 469

Əlizadə, Abbas Mirzə: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Əlizadə, Ağaməhəmməd: Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Əlizadə, Əjdər: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Əlizadə, Məhəmməd. 46, 47

Əlizadə, Mirzəbağır: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Əlizadə, N. xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Əmanulla xan (1892-1960): Əfqanıstan hökmdarı. 1919-1926-cı illərdə Əfqanıstan əmiri, 1926-1929-cu illərdə Əfqanıstan şahı olmuşdur. 225, 246, 291, 309

Əminov, Ağə Məşhədi Kərim oğlu (yaxud Əminzadə; 1888-1921): “Müsəvat” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 1919-cu ildə Ticarət və Sənaye naziri vəzifəsini tutmuşdur. 294, 392

Əminov, Əjdər: Abşeronda Məhəmmədli kəndi sakini. 100

Əmir Əli (Seyid Əmir Əli; 1849-1928): Hindistan müsəlmanlarının siyasi liderlərindən. 256

Əmiraslanov. 73, 74

Əmircanov, Lütfəli bəy: Balaxanı-Sabunçu dairəsinin, sonra Bakının polis müdiri (komendantı) olmuşdur. 320, 321

Əmirov, A.: Bakıda diş həkimi olmuşdur. 52, 79, 108, 127, 218, 246, 267, 286, 299, 326, 352, 377, 404, 439, 469

Əmirova, Varvara: erməni qadını; Bakıda

quldurluq etmişdir. 45

Ənvər paşa (1881-1922): Osmanlı dövlətinin hərbi və siyasi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən idi. 1914-1918-ci illərdə Osmanlı dövlətinin Hərbi naziri, Baş Qərargah rəisi olmuşdur. Türk xalqlarını birləşdirmək uğrunda mübarizə aparmışdır. 7, 13, 114, 217

Ərəbli, Hüseyn (yaxud Hüseyn Ərəblinski; Xələfov; 1881-1919): Azərbaycanın teatr aktyoru və rejissoru. “Nicat”, “Səfa”, Hacıbəyli Qardaşları müdiriyyəti truppalarında çıxış etmişdir. 201, 221

Ərəblinski, Hüseyn: bax. Ərəbli, Hüseyn.

Ərəstu: bax. Aristotel.

Əsəd: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Əsəd Müxlis Paşa: türk şairi. 443

Əsədullayev, Şəmsi. 101

Əsədullazadə, Məhəmmədəli (yaxud Məhəmmədəli Tabaqçı). 186

Əsgərəli Cavad oğlu: Sabunçu sakini. 51

Əsgərov, Əliağa: Dərbənd sakini. 468

Əsgərov, Əliəsgər: Dərbənd sakini. 468

Əsgərov, Əliheydər: Dərbənd sakini. 468

Əzimzadə: Bakıda Fəhlə Konfransının işində fəal iştirak etmişdir. 42, 209

F. A.: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. Ağazadə, Fərhad.

F. Əlif. Seyidəlili. 435

Faysal I (1885-1933): Hicaz kralı Şərif Hüseynin oğlu idi. 1920-ci ildə Suriya kralı, 1921-1933-cü illərdə İraq kralı olmuşdur. 316

Ferdinand, Frans [Franz Ferdinand; 1863-1914]: Avstriyanın böyük hersoqu. Onun, Serb millətçisi Qavrilo Prinsip tərəfindən öldürülməsi formal olaraq Birinci Dünya müharibəsinin başlanmasına bəhanə olmuşdur. 425

Ferenbax, Konstantin [Konstantin Fehrenbach; 1852-1926]: Almanyanın siyasi xadimi. 1920-ci ilin iyun ayından 1921-ci ilin may ayına qədər Veymar Respublikasının

reyxkansleri (hökumət başçısı) olmuşdur. 34

Feyzullazadə, Şixəli (Hacı Şixəli). 370

Fərabə (872-950): İslam filosofu və alimi. 434

Fərəc: 1919-cu ilin aprel ayında Gorusda ermənilər tərəfindən qətl edilən azərbaycanlı kənd qoruqçusu. 102, 203

Fərəc: Musa Nağıyevin Ramanadakı mədəninə işləmişdir; “Müsəvat” üzvü olmuşdur. 168

Fərxanov, Yusif (Məşhədi Yusif): dəmirçi; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 347, 348

Fətəlibəyov: Bakı polis idarəsində istintaq şöbəsinin rəisi olmuşdur. 100, 185

Fətəlibəyov, Həsən bəy. 189

Fəttahbəyov, Ağalar bəy: Şamaxı sakini. 77

Fəzari, İbrahim: VIII əsrdə yaşamış ərəb astronomu. 97, 109

Fəzari, Məhəmməd (? - 806): ərəb astronomu. 97

Fəzləliyev, Səttar (Mirzə Səttar): “Azərbaycan” qəzetinə Cavanşir qəzasından yazmışdır. 402

Firidunzadə, Nüsrət: Şuşalı; Gəncədə Toyuqçu Əkbəriyyə məktəbində oxumuşdur. 325

Fişer: Gürcüstanın Bakıdakı siyasi nümayəndəliyini təftiş etmək üçün göndərilmişdir. 72

Foş, Ferdinand [Ferdinand Foch; 1851-1929]: Fransanın hərbi xadimi, marşal. 14, 34

Frani: Amerika komissarı. 316

Fribus: Petrovskda Həmkarlar İttifaqının sədri olmuşdur. 342

Füzuli, Məhəmməd (1494-1556): məşhur Azərbaycan şairi. Türkdilli klassik poeziyanın ən böyük şairi kimi qəbul edilir. 460

Fyodorov: Bakı qəzası Hərbi çağırış şöbəsinin müdiri olmuşdur. 329

Gedevanov, Aleksandr Konstantinoviç (1870 - ?): Knyaz; general-mayor. Qafqazdakı

Rusiya hərbi hissələrində, Gürcüstan müstəqil olduqdan sonra bu ölkənin ordusunda xidmət etmişdir. Gürcüstan Hərbi nazirinin müavini olmuşdur. 467

Gegeçkori, Yevgeni Petroviç (1881-1954): Gürcüstanın dövlət xadimi. Menşevik. Hüquq təhsili almışdır. Zaqafqaziya Komissarlığının sədri seçilmişdi. Gürcüstan müstəqilliyini elan etdikdən sonra Xarici İşlər naziri, 1921-ci ildə isə Ədliyyə naziri oldu. Gürcüstanın sovetləşməsinin ardından mühacirət etdi. 15, 216, 324

Georgi Mixayloviç (1863-1919): Böyük knyaz, general-leytenant. Rus imperatoru I Nikolayın nəvəsi; Böyük knyaz Mixail Nikolayeviçin oğlu idi. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 195

Georq V [George V; 1865-1936]: Böyük Britaniya kralı; 1910-1936-cı illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 238

Georqadze, Arçil: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199, 453

Gəncəli: “Azərbaycan” qəzetində imza. 23, 350

Gərayzadə, Xanımgül xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Gindes, Yevsey Yakovleviç (1872-1954): həkim və ictimai xadim; Azərbaycan Cümhuriyyətinin Səhiyyə naziri. Kiyevdə anadan olmuş, Müqəddəs Vladimir Universitetini (Kiyev) bitirmiş və həkim kimi işləməyə başlamışdır. 1905-ci ildə Bakıya köçmüş, Qara şəhər xəstəxanasında, Ümumrusiya vərəm əleyhinə mübarizə cəmiyyətinin Bakı şöbəsində işləmiş, Bakı Pediatrik Cəmiyyətini qurmuş və cəmiyyətə rəhbərlik etmişdir. 1918-ci ildə Bakıda uşaq xəstəxanasını təsis etmişdir. Cümhuriyyət dövründə (26 dekabr 1918 – 14 mart 1919) Səhiyyə naziri olmuşdur. Bakı Dövlət Universitetində dərslər demişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra da pediatr kimi fəaliyyətini davam etdirmiş, eyni zamanda valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqlar üçün uşaq evləri və düşərgələr açmışdır. Bakıda vəfat etmişdir. 371

Gisberts, Yohannes [Johannes Giesberts; 1865-1938]: Almaniyanın siyasi xadimi. 1919-1922-ci illərdə Poçt naziri olmuşdur. Vesal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniyaya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194, 273, 306

Gökəlp, Ziya (1876-1924): Türk sosio-loqu, şairi və siyasətçisi. Türkiyədə milliyətçiliyin ən böyük ideoloqu olaraq qəbul edilir. 174

Güləbətin Məmiş qızı: Bakı sakini, uşaq. 51

Gülhüseyn Mahmud oğlu (Kərbəlayı Gülhüseyn): Qara Siyazən kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Günter, K.. 344

H. Eldar: bax. Eldarov, Hüseyin.

Hacı Əli: Moskva-Qafqaz neft şirkətinin Ramanadakı mədəninə işləmişdir. 168

Hacı Əlibaba oğlu: Moskva-Qafqaz neft şirkətinin Ramanadakı mədəninə işləmişdir. 168

Hacı Murad: Dağıstanlı general. 438, 453

Hacı müəllim: “İttihad” məktəbinin müəllimi olmuşdur. 121, 317

Hacıabbasquluzadə, Həmid: Ağdaş tacirlərindən. 126

Hacıağazadə, Möhsün: Bakı sakini. 51

Hacıbababəyov. 141, 344

Hacıbababəyov, Mehdi bəy (1871-1925): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 297

Hacıbababəyzadə Rəhilə xanım: Məsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Hacıbala: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Hacıbəyli, Ceyhun bəy (yaxud C. Dağıstani; 1891-1962): Azərbaycanlı filoloq,

tarixçi, jurnalist və ictimai xadim. Peterburq və Sorbonna universitetlərində təhsil almışdır. “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından olmuşdur. Qəzetdəki yazılarını “C. Dağıstani” imzası ilə nəşr etdirmişdir. Üzeyir Hacıbəylinin kiçik qardaşdır. 8, 296

Hacıbəyli, Üzeyir (1885-1948): Azərbaycanlı bəstəkar, musiqişünas, publisist, pedaqoq və ictimai xadim. Azərbaycanın müasir peşəkar musiqi sənətinin və milli operanın banisi. Dövrünün bir sıra qəzet və jurnallarında, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində məqalə, felyeton, hekayə və miniatürlərlə çıxış etmişdir. “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından biri olmuşdur. Sovet dövründə Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının rektoru, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü olmuşdur. Azərbaycan SSR-in və Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnlərinin musiqisinin müəllifidir. 2, 24, 28, 52, 53, 57, 80, 108, 113, 128, 139, 141, 150, 152, 169, 179, 189, 199, 203, 219, 246, 251, 267, 271, 286, 300, 303, 327, 331, 353, 356, 377, 378, 405, 416, 440, 469

Hacıbəyli, Zülfüqar (1884-1950): Azərbaycanlı bəstəkar. Üzeyir Hacıbəylinin böyük qardaşdır. 2, 201, 221, 269, 303, 468

Hacıbəyov Ceyhun: bax. Hacıbəyli, Ceyhun bəy

Hacıəliyev, Səməd bəy: bax. Hacıəlizadə, Səməd bəy.

Hacıəlizadə, Səməd bəy (yaxud Hacıəliyev): Azərbaycanın maarif xadimi. Məsəlman Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 280, 319, 320

Hacinski. 392

Hacinski, Camo bəy (1888-1942): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuş, Poçt və Teleqraf naziri vəzifəsini tutmuşdur. Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalıları İttifaqının üzvü olmuşdur. 1938-ci ildə sürgün edilmiş, həbs düşərgəsində

ölmüşdür. 30, 46, 242, 243

Hacinski, Mehdi bəy Süleyman bəy oğlu (yaxud Hacızadə; 1879-1941): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Bakı Şəhər Dumasının, “Nicat” və “Səfa” cəmiyyətlərinin üzvü, Daxili İşlər nazirinin müavini, Azərbaycan Parlamentinin üzvü idi. Parlamentin katibi vəzifəsini tutmuşdur. 278, 435

Hacinski, Məhəmməd həsən (1875-1931): Azərbaycanın dövlət xadimi. Peterburq Texnologiya İnstitutunu bitirmişdir. Cümhuriyyətdən əvvəl Bakının abadlaşdırılmasında xidmətləri olmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin üzvü idi. Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikasında Ticarət və Sənaye naziri vəzifəsini tutmuşdur. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü idi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Xarici İşlər naziri, Dövlət Nəzarəti naziri, Maliyyə naziri, Daxili İşlər naziri, Ticarət, Sənaye və Ərzaq naziri kimi vəzifələrdə işləmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra repressiyaya məruz qalmışdır. 8, 296

Hacıyev. 344

Hacıyev, Abbasqulu: Azərbaycan dəmir-yolu baş emalatxanasının fəhləsi olmuşdur. 71

Hacıyev, Əsəd bəy (yaxud Əsəd Oktay; 1885-1972): doktor, siyasətçi. Cənub-Qərbi Qafqaz Cümhuriyyəti Parlamentinin sədri, Türkiyə Parlamentinin deputatı olmuşdur. 179

Hacıyev, İsmayıl: Bakı Teleqraf İdarəsində işləmişdir. 400

Hacızadə, Ələsgər (Kərbəlayi Ələsgər): Bakıda taxta ticarəti ilə məşğul olmuşdur. 78

Hacızadə, Mehdi bəy: bax. Hacinski, Mehdi bəy Süleyman bəy oğlu.

Hadi, Məhəmməd (Əbdülsəlimzadə; 1879-1920): Azərbaycanlı şair və jurnalist. 12

Hadizadə, Miribrahim Mirabutalıb oğlu (Ağa Miribrahim Hacı Mirabutalıb oğlu): Maştağa kəndinin sakini. 347

Haqverdiyev, Əbdürrəhim bəy (1870-1933): Azərbaycanın yazıçısı və dramaturqu,

ədəbiyyatşünası və teatr xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyətinin Dağıstandakı siyasi nümayəndəsi olmuşdur. 339, 438

Haman Əmirəli oğlu: Bakı sakini. 216

Hamburq, S. M.: Bakıda fəaliyyət gös-tərmiş diş həkimi olmuşdur. 51, 79, 127, 218, 266, 299, 351, 404, 440

Hardinq, Çarlz [Charles Hardinge; 1858-1944]: İngiltərənin dövlət xadimi və diplomatı. 1910-1916-cı illərdə Hindistanın general-qubernatoru olmuşdur. 334

Harman: doktor; Amerikanın Şuşa komitəsinin nümayəndəsi. 351

Harun ər-Rəşid (? - 809): Abbasi xəlifəsi; 786-809-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 97

Hasənə xanım: Ənvər paşanın böyük bacısı. 7

Hatif: bax. İsfahani, Hatif.

Hauz, Edvard [Edward House, 1858-1938]: Amerika siyasi xadimi və diplomatı. Hərbçi olmasa da “polkovnik Hauz” kimi tanınmışdır. Amerika prezidenti Vilson, Hauzun təsiri altında qalmışdır. 57, 160

Herofil (Herofilos): e. ə. IV-III əsrlərdə yaşamış qədim yunan həkimi. 93

Heydərov, İbrahim bəy (1879-1949): Azərbaycanın və Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. Sankt-Peterburq Rabitə İnstitutunu qurtarmışdır. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü olmuşdur. Bakı Bələdiyyə İdarəsi Təsərrüfat Şöbəsinin rəisi olmuşdur. Bakıda neft şirkətlərinin və bəzi maarif-xeyriyyə cəmiyyətlərinin idarə heyətində təmsil olunmuşdur. 1918-1919-cu illərdə Dağlılar Respublikasının birinci hökumətində Daxili İşlər naziri, ikinci hökumətində isə Rabitə, Poçt və Teleqraf naziri vəzifəsini tutmuşdur. 1920-ci ildən etibarən mühacirətdə yaşamış, Türkiyədə vəfat etmişdir. 391

Heydərov, Səməd (Hacı Səməd). 100

Heydərzadə, Heydər: çəkməçi; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 347, 348

Həbib Abbas oğlu (Məşhədi Abbas oğlu): İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Həbibulla xan (1872-1919): Əfqanıstan əmiri. 1 oktyabr 1901 – 20 fevral 1919-cu il tarixlərində hakimiyyətdə olmuşdur. Suiqəsd nəticəsində öldürülmüşdür. 225, 246, 247, 309

Həmdulla əfəndi: bax. Əfəndizadə, Həmdulla əfəndi.

Həmzət Məhəmmədcan oğlu (Hacı Məhəmmədcan oğlu): Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Həsən ağa (Mirzə Həsən ağa): Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 402

Həsən Cəbrayıl oğlu (Mirzə Həsən): Maştağada qaradovoy olmuşdur. 347

Həsənəlizadə, Rza Əmioğlu: Bakıdakı iranlılardan. 122

Həsənov, Əliağa (1871-1933): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; Cümhuriyyət dövründə Maliyyə naziri, Dövlət Müfəttişi, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. “Nəşri-maarif” cəmiyyətinin yaradılmasında və fəaliyyətində yaxından iştirak etmiş, Bakı Şəhər Dumasının üzvü olduğu dövrdə Şollar su kəmərinin çəkilişi və şəhərdəki digər quruculuq-abadlıq işlərində xüsusilə böyük xidməti olmuşdur. 3, 437

Həsənov, Qasım (Hacı Qasım): Bakıdakı iranlılardan. 122

Həsənzadə, Əliağa: bax. Həsənov, Əliağa. Həsənzadə, Müzəffər. 22

Həşmət: İranda Cəngəllilər hərəkatının üzvü; həkim. Hərəkatın lideri Mirzə Kiçik xanın həkimi olmuşdur. 240

Hilal. 375

Himans, Pol [Paul Hymans; 1865-1941]: Belçikanın dövlət xadimi və diplomatı. 1918-1935-ci illər arasında beş dəfə (o cümlədən 1918-1920-ci illərdə) Xarici İşlər naziri olmuşdur. 306

Hindenburq, Paul fon (Paul von Hindenburg, 1847-1934): Almaniyanın hərbi və siyasi xadimi, Birinci Dünya müharibəsinin

ən məşhur sərkərdələrindən biri. 1925-1934-cü illərdə Almaniya prezidenti olmuşdur. 173

Hofmann, İohan [Johannes Hoffmann; 1867-1930]: Almaniyanın siyasi xadimi. 1919-cu ilin martından 1920-ci ilin martına qədər Bavariyanın Baş naziri olmuşdur. 115, 128, 159

Hülakü xan (1217-1265): Elxanilər dövlətinin qurucusu. Çingiz xanın nəvəsi idi. 426

Hüseyn Cavid: bax. Rasizadə, Hüseyn Cavid.

Hüseyn əfəndi (Molla Hüseyn əfəndi): Salyan ruhanilərindən, axund və rövşəxan. 149

Hüseyn Rza: bax. Məhəmmədbəyli, Hüseyn Rza.

Hüseynbala (Kərbəlayi): Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Hüseynbəyov, Ağalar bəy: Şamaxı sakini. 77

Hüseynqulu: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Hüseynqulu Muxtar oğlu: Bakıda fəhlə olmuşdur; həbs edilmişdir. 276

Hüseynquluzadə, İmaməli: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Hüseynov. 51

Hüseynov, Qəni (Hacı Qəni). 151

Hüseynov, Məhəmmədəğa Qəni (Hacı Qəni) oğlu. 151

Hüseynov, Muxtar: Bakı Meşşan İdarəsinin deputatı olmuşdur. 327

Hüseynzadə: Gəncədə Toyuqçu Əkbəriyyə məktəbinin müdiri olmuşdur. 325

Hüseynzadə, Ələkbər (1887-1967): teatr və kino aktyoru. Azərbaycan SSR Əməkdar artisti idi. 2, 23

Hüseynzadə, Əliməhəmməd: Qazax seminarıyının şagirdi olmuşdur. 189

Hüseynzadə, M.: “Müsavat” partiyasının Maştağa şöbəsinin sədri olmuşdur. 285

Hüseynzadə, Məhəmmədqulu: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının

üzvü olmuşdur. 346

Hüseynzadə, Mətləb: Maştağa sakini. 347

Hüseynzadə, Sadıq: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 73, 242, 243, 318

Hüseynzadə, Yusif: Bakı sakini; boyaqçı. 15-ci Çəmbərəkənd küçəsində yaşamışdır. 187

“X. İ.”: bax. İbrahimov, Xəlil.

Xalid bin Yezid: VII əsrin sonu – VIII əsrin əvvəllərində yaşamış ərəb kimyaçısı. 96

Xalid ibni-Vəlid (? - 642): ərəb sərkərdəsi, səhabə. Həzrəti-Peyğəmbər tərəfindən ona “Seyfullah” (Allahın qılıncı) ləqəbi verilmişdi. 458

Xalid Ziya (Uşaqılıgil; 1866-1945): Türk yazıçısı. 174

Xalid Ədib (Soyadı qanunundan sonra “Adıvar” soyadını qəbul etmişdir; 1884-1964): Türk yazıçısı və siyasi xadimi. Türk Qurtuluş Savaşında iştirak etmiş, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin üzvü olmuşdur. 7

Xaliq: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Xaliq Gülhüseyn oğlu: Bakıda, Spasski (indiki Zərgər-palan) və Nijni-Priyutski (indiki Süleyman Rəhimov) küçələrinin kəsişməsində dəllək dükanı olmuşdur. 187

Xan: bax. Xoyski, Əmir xan.

Xanlar Əliisgəndər oğlu (Məşhədi Xanlar Hacı Əliisgəndər oğlu): Şamaxı sakini. 373

Xarlamov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Xasməmmədov, Xəlil bəy (yaxud Xasməhəmmədov; 1873-1947): Azərbaycanın dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya Dövlət Dumasının, Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində portfelsiz nazir, Ədliyyə naziri, Daxili İşlər naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Azərbaycanın Türkiyədə səfiri təyin edilmiş,

Cümhuriyyətin süqutundan sonra Azərbaycana qayıtmamışdır. Siyasi fəaliyyətini mühacirətdə də davam etdirmişdir. 143

Xatısoy, Aleksandr İvanoviç (1874-1945): Erməni ictimai-siyasi xadim, “Daşnaksutyun” partiyasının üzvü idi. Müxtəlif dövrlərdə Ermənistanın Baş Naziri, Səhiyyə, Daxili İşlər və Xarici İşlər naziri olmuşdur. Ermənistanın sovetləşməsindən sonra Fransa və Portuqaliyada mühacirətdə yaşamışdır. 104, 280, 368

Xədicə xanım: İstanbulda Bəzmialəm Validə Sultanisinin müdirəsi olmuşdur. 7

Xədzərat, Həsən: Dağlılar Respublikasından Paris Sülh Konfransına göndərilən nümayəndə heyətinə daxil idi. 391

Xəlil Baxış oğlu: Bakıda cibgiriş üzvü olmuşdur. 44

Xəlil İbrahim: bax. İbrahimov, Xəlil
Xəlil paşa: Xəlil Qut (1882-1957): Osmanlı İmperiyasının hərbi xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. Ənvər paşanın əmisi (Ənvər paşadan 1 yaş kiçik idi), eyni zamanda Hərbi Akademiyada Mustafa Kamalın (Atatürk) sinif yoldaşı olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsində İraq cəbhəsində böyük müvəffəqiyyət qazanmış, Qafqaz İslam Ordusu ilə birgə Bakıya daxil olmuş, Türk Qurtuluş Savaşında iştirak etmişdir. 114

Xəlilov: Cavad qəzasının pristavı olmuşdur. 398

Xəlilov, Mikayıl Maqomedoviç (1869-1935): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Lak əsillidir. 1918-ci ilin axırlarından Könüllü orduya qoşulmuşdur. 1918-1920-ci illərdə Dağıstanın hərbi komendantı olmuşdur. Kotsevdən sonra Dağıstan Hökumətinə rəhbərlik etmişdir. Daha sonra Türkiyəyə mühacirətə getmişdir. 257, 338, 342, 452, 453

Xətvo Ömər oğlu: Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Xızır: islam filosofu; Məhəmməd Pey-

ğəmbərin xalası oğlu. 96

Xijnyakov: Bakıda axtarış polisi müdirinin müavini olmuşdur. 188

Xizroyev: Dağıstan bolşeviklərindən. 341
Xosrov I (Nuşirəvan yaxud Ənuşirəvan Adil; 501-579): Sasani şahı; 531-579-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 94, 123, 129

Xoyski, Əmir xan (1888-1954): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, milli istiqlal hərəkatının iştirakçısı. Bakı qubernatorunun müavini, eləcə də bir sıra yerlərdə qəza rəisi olmuşdur. 75, 76, 77, 107, 375, 379

Xoyski, Fətəli xan (1875-1920): Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucularından biri, görkəmli dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Bakı Şəhər Dumasının sədri (1917-1918), Zaqafqaziya Seyminin üzvü və Zaqafqaziya Federativ Respublikasının Xalq Maarifi naziri (1918) olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyətinin ilk hökumətinin sədri seçilmiş, Cümhuriyyət dövründə bir neçə dəfə Baş Nazir, eləcə də Daxili İşlər naziri, Ədliyyə naziri, Xarici İşlər naziri vəzifələrini icra etmişdir. Bolşevik işğalından sonra Tiflisə mühacirət etmiş və orada erməni daşnakları tərəfindən şəhid edilmişdir. 15, 62, 63, 65, 142, 143, 184, 217, 263, 342, 383, 384, 424

Xoyski, Rüstəm xan (1888-1939): Azərbaycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi. Fətəli xan Xoyskinin qardaşı. Hökumətin İşlər İdarəsinin müdiri, daha sonra Sosial Təminat naziri olmuşdur. 230, 393

Xvalis, İshaq: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199, 453

İbad Hacı Səməd oğlu (Məşhədi İbad). 123

İbn Rüşd (1126-1198): ərəb filosofu və alimi. 434

İbnül-Əsir Cəziri (1160-1233): ərəb tarixçisi. 423

İbrahim Fəzari: bax. Fəzari, İbrahim.

İbrahimli, Yusif (Məşhədi Yusif): Azər-

baycan Dəmiryolu İdarəsində işləmişdir; “Müsavat” üzvü olmuşdur. 42, 211

İbrahimov. 344

İbrahimov, Xəlil (Xəlil İbrahim; Xəlil İbrahimzadə; 1892-1938): Azərbaycanlı müəllim, publisist və tənqidçi. Şuşada anadan olmuşdur. Bakıda müəllim işləmiş, müxtəlif qəzet və jurnallarda, o cümlədən “Azərbaycan” qəzetində yazılar dərc etdirmiş, bir müddət “Azərbaycan” qəzetinin “müvəqqəti müdiri” olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilərək güllələnmişdir. 5, 69, 81, 114, 314, 328, 384, 405, 417, 441, 456, 459, 470
İbrahimzadə, İsmayıl: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

İbrahimzadə, Yusif (Məşhədi Yusif): İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

İdaşkina, M. S.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 24, 79, 127, 218, 299, 351

İdris I (İdris əs-Sənusi; 1890-1983): Sənusiyyə təriqətinin şeyxi, Kirenaika əmiri, 1951-1969-cu illərdə Liviya kralı olmuşdur. 59

İdris Mustafa oğlu (Hacı Mustafa oğlu): Nic kəndinin (Qəbələ) sakini. 282

İlyuşkin, Pyotr Fyodoroviç: Bakı Şəhər İdarəsinin və Bakı Şəhər Dumasının üzvü olmuşdur. 1917-ci ildə Bakı Şəhər İdarəsinin rəisi və Bakı qubernatoru vəzifələrini müvəqqəti olaraq icra etmişdir. Cümhuriyyət dövründə Bakı Şəhər İdarəsinin rəisi olmuş, sovet dövründə isə Bakı Şəhər Sovetində müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 264

İmaməli: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

İnəyətulla xan Həbibulla xan oğlu (1888-1946): 1929-cu ilin yanvar ayında üç gün Əfqanıstan şahı olmuşdur. 247, 309

İristov, Əli bəy: Bakı Məhkəmə Palatasının prokuroru olmuşdur. 133

İsfahani, Abbas: Hindistan müsəlmanlarının siyasi liderlərindən olmuşdur. 256

İsfahani, Hatif: XVIII əsr İran şairi. 427, 443

İsfəndiyar Bahadır xan (1871-1918): 1910-1918-ci illərdə Xivə xanı olmuşdur. 309
İsgəndər: Nic kəndinin (Qəbələ) sakini. 282

İskəndər Zülqərneyn. 200
İskəndərov. 22

İskəndərzadə, Rüstəm: Salyan sakini; “Azərbaycan” qəzetinə yazı göndərmişdir. 149, 150, 199, 402

İsmayıl bəy. 47
İsmayıl Əziz oğlu (Hacı Əziz oğlu): Ağdaş sakini. 126

İsmayılov, Əliheydər: Dərbənd sakini. 468

İsmayılov Rəşid. 91
İsmayılzadə, Qasım: sənətkar; “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 43

İsmayılzadə, Məhəmmədqulu. 46, 47
İsmayılzadə, Sadiq: Bakıdakı iranlılardan. 122

İsrafilbəyov, Mikayıl bəy: Gəncədə qaimməqam (qəza rəisi) olmuşdur. 23

İsrafilbəyzadə, Ağababa: bax. İsrafilzadə, Ağababa.

İsrafilov, Müslüm Mirzə Cəbrayıl bəy oğlu (yaxud Əbumüslüm İsrafilov; 1885 - ?): Dərbəndli müəllim, hüquqşünas və siyasi xadim. 204

İsrafilzadə, Ağababa bəy (yaxud İsrafilbəyli): Azərbaycanın maarif xadimi; dərslik müəllifi. 346, 354

İşxanyan, Baxşı Zaxaryeviç (1879-1921): erməni publisisti. 332

İşkov, Leonid Aleksandroviç (1885-1927): tarixçi alim. Tiflis Dumasının üzvü olmuş, Zaqafqaziya Universitetində işləmişdir. Bakı Universitetinin Tarix-Filologiya fakültəsinin dekanı olmuşdur. 371

İvanyans: Zaqafqaziya Konfransında (1919) Ermənistan tərəfindən iştirak etmişdir. 342

Janna d'Ark [Jeanne d'Arc; ?-1431]: Fransanın milli qəhrəmanı. 420

Kaçaznuni, Hovanes (1868-1938): Ermə-

nistanın siyasi və dövlət xadimi. Daşnaksutyun Partiyasının, Erməni Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Ermənistan Respublikasının ilk hökumətində Baş Nazir vəzifəsini tutmuşdur. Ermənistanın sovetləşməsindən sonra mühacirətdə qalmış, Daşnaksutyun Partiyasından istefa edərək Sovet Ermənistanına qayıtmışdır. 1937-ci ildə həbs edilmiş, həbsxanada ölmüşdür. 386

Kalantarov: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 319

Kambon, Jül [Julies Cambon; 1845-1935]: Fransanın diplomatı və siyasi xadimi. Paris Sülh Konfransında bir sıra komissiyaların sədri olmuşdur. 334

Kanayan, Drastamat (Dro; 1883-1956): Erməni terrorçu və hərbi cinayətkar; Daşnaksutyun üzvü. Şərqi Anadolu və Qafqazda dinc müsəlman-türk əhaliyə divan tutulmasında xüsusi rolu olmuşdur. 124, 283

Kantemir, Əlixan: bax. Kantemirov, Əlixan Qadoyevič.

Kantemirov, Əlixan Qadoyevič (1889-1963): Dağlılar Respublikasının siyasi xadimi və diplomatı. Milliyyətçə osetindir. Peterburq və Kiyev Universitetlərində təhsil almışdır. Zaqafqaziya Seyminin üzvü, Dağlılar Respublikasının Azərbaycandakı diplomatik nümayəndəsi olmuşdur. 16, 17, 67, 142, 143, 310, 324

Karamrayev. 121, 129

Kara-Murzayev. 129

Karolyi: bax. Karoyi, Mihay.

Karoyi, Mihay [Mihály Károlyi; 1875-1955]: Macarıstanın dövlət xadimi. 1918-ci ilin 31 oktyabrından noyabr ayının ortalarına qədər Baş Nazir, daha sonra Macarıstan Respublikasının Prezidenti olmuşdur. 251, 267

Karşteynbaum, E. S.: diş həkimi. 245, 266, 285, 325, 351, 377, 404, 440, 469

Kartsivadze, Nikolay İotamoviç (1884-1937): Gürcüstanın ictimai xadimi və diplomatı. Ali hüquq təhsili almışdır. Mənşə-

viklərin Gürcüstandakı rəhbərlərindən biri idi. Gürcüstanın Azərbaycan Cümhuriyyətinəki siyasi nümayəndəsi təyin edilmişdi. 1937-ci ildə Sovet rejimi tərəfindən həbs edilərək güllələnmişdir. 355

Kasparova, Susanna: erməni qadını; Bakıda quldurluq etmişdir. 45

Kasper: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Katilina, Lusi Sergi [Lucius Sergius Catilina; e. ə. 108 – e. ə. 62]: Qədim Romalı siyasi xadim. 66

Kautski, Karl [Karl Kautsky; 1854-1938]: Almanyanın siyasi xadimi, marksizm nəzəriyyəçisi, sosial-demokrat; eyni zamanda iqtisadçı və publisist. Atası çex, anası avstriyalı olan Kautski Vyana Universitetində təhsil almışdır. 1920-ci ildə Gürcüstanda 3 ay qalmışdır. 226

Kazaşvili, Mixail: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199

Kazımov, Ağahüseyn (1882-1937): Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim. Azərbaycan SSR-in ilk Səhiyyə komissarı olmuşdur. Stalin rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 24, 51, 79, 108, 127, 218, 245

Kazımadə. 22

Kazımadə, Abbasqulu (1882-1947): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 30, 49, 459

Kedia, Spiridon Malxazoviç (1884-1948): Gürcüstanın siyasi xadimi. Avropada təhsil almış, Gürcüstan Milli-Demokratik Partiyasının qurucularından biri və sədri olmuşdur. Gürcüstan Parlamentinin üzvü idi. Mühacirətə getmişdir. 324

Keller, Fyodor Arturoviç (1857-1918): rus hərbi, ağqvardiyaçı general. 1877-1878 Rusiya-Türkiyə müharibəsinin və Birinci Dünya müharibəsinin iştirakçısı olmuşdur. Cənubi Rusiyada ağqvardiyaçılar hərəkatının

başçılarından biri olmuşdur. 291, 301

Kerenski, Aleksandr Fyodoroviç (1881-1970): Rusiya Müvəqqəti Hökumətinin (1917) başçısı. 146

Kerzon, Corc Nataniel [George Nathaniel Curzon; 1859-1925]: İngiltərənin dövlət xadimi. 1916-1925-ci illərdə Lordlar Palatasının başçısı, 1919-1924-cü illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 451

Keşmir, Camal (yaxud Artin Camal; 1862-1949): Türkiyənin siyasi xadimi. Osmanlı dövlətinin son dövrlərində Daxili İşlər naziri, Ticarət və Əkinçilik naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. 182, 190

Kələntəzadə, Xudaverdi: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Kərim: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Kərimov: Bakı Bələdiyyə İdarəsinin üzvü. 264

Kərimov, Cəfər: Dərbənd sakini. 468

Kərimov, Əliabbas: sənətkar; “Azərbaycan” qəzetinə məktub yazmışdır. 43

Kərimov, Qərib Kərim oğlu: bax. Qərib Məhəmmədkərim oğlu.

Kərimov, M. M.: Bakıda göz həkimi olmuşdur. 52, 79, 108, 127, 218, 246, 267, 286, 299, 326, 352, 377, 404, 439, 469

Kərimzadə, Abbas: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Kiçik xan: bax. Mirzə Kiçik xan.

Kiçikxanov, Bayram Niyazi oğlu (yaxud Kiçikxanlı; 1889-1922): Azərbaycanın siyasi xadimi. Zaqatalada maarif müfəttişi işləmişdir. Zaqataladan Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmiş, eyni zamanda Parlamentin katibi olmuşdur. “Əhrar” partiyasının üzvü idi. 387

Kitsel: Prussiyanın siyasi xadimi. 273

Kıyyar, Pyer [Pierre Quillard; 1864-1912]: fransız şairi və jurnalisti. Ermənipərəst mövqe tutmuş, Parisdə fransız dilində nəşr

edilmiş “Pro Armenia” qəzetinin baş redaktoru olmuşdur. 317

Klemanso, Jorj [Georges Clemenceau; 1841-1929]: Fransanın dövlət xadimi. 1906-1909 və 1917-1920-ci illərdə Baş Nazir olmuşdur. 32, 52, 85, 132, 174, 194, 228, 252, 255, 274, 295, 337, 450, 451

Koqolov: Dağıstandakı rus demokratların nümayəndəsi olmuşdur. 340

Kolandskaya-Sanuxat, K. S.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 439

Kolçak, Aleksandr Vasilyeviç (1874-1920): Rusiyanın hərbi və siyasi xadimi; admiral. Ağqvardiyaçılar hərəkatının başçısı, Rusiyanın Ali rəhbəri (noyabr 1918 – fevral 1920) və Rus ordusunun Ali Baş komandanı (noyabr 1918 – yanvar 1920) olmuşdur. 14, 33, 116, 160, 161, 182, 229, 234, 252, 253, 258, 304, 308, 334, 363, 365, 385

Kopelioviç, Samuil İzrailoviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş həkim. 107, 127, 218, 245, 266, 286, 299, 326, 351, 377, 404, 440, 469

Kort: mühəndis. 215

Kotsev, Pşemaxo Tamaşeviç (1884-1962): Şimali Qafqazın siyasi xadimi; Dağlılar Respublikasının Baş naziri olmuşdur. 16, 17, 196, 257, 338, 339, 438

Kottin, Lui Emil [Louis Émile Cottin; 1896-1936]: fransız anarxisti; 19 fevral 1919-cu ildə Fransanın Baş naziri Klemansoya sui-qəsd etmişdir. 132

Koval: Bakıda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı olmuş bolşevik. 185, 186

Kovalevski: Dağıstandakı polyakların nümayəndəsi olmuşdur. 340

Köçərli, Firidun bəy (1863-1920): Azərbaycanın görkəmli maarif xadimi, ədəbiyyatşünası və yazıçısı. Qori Müəllimlər Seminariyasını bitirmişdir. 1918-ci ildə Qori Müəllimlər Seminariyasının Azərbaycan şöbəsini Qazaxa köçürərək müstəqil bir seminariyaya çevirmiş və bu seminariyanın direktoru olmuşdur. Azərbaycan Milli Şurasının

üzvü kimi İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlar arasında yer alan Firidun bəy Köçərlinin Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinə dair əsərləri xüsusilə dəyərlidir. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 189

Krespi, Silvio [Silvio Crespi; 1868-1944]: İtalyan biznesmeni və siyasətçisi. Versal Sülh Müqaviləsini imzalayanlar arasında idi. 334

Krual: fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı; Arbitraj Komissiyasının üzvü. 205

Kullec: Amerikalı araşdırmaçı; Osmanlı dövlətində ermənilərin vəziyyətini öyrənmişdir. 295

Kurmayev, Kaqam: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 199, 453

Kutelov: Rusiyanın hərbi xadimi; ağqvardiyaçı. 229

Qabba, Melçiade [Melchiade Qabba; 1874-1952]: İtaliyanın hərbi xadimi, general. Birinci Dünya müharibəsindən sonra Zaqafqaziyaadakı İtaliya hərbi heyətinin rəhbəri olmuşdur. 216, 244, 314, 315, 324, 391, 396, 397

Qacar, Ağa Məhəmməd şah. 403, 458
“Qaf. Ayn.”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 259

Qafar: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Qafarzadə, Məsumə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 48

Qalen (Calinus): II-III əsrlərdə yaşamış qədim yunan həkimi. 93

Qaplanov, Rəşid xan (1883-1937): Azərbaycanın və Dağıstanın siyasi xadimi. Kumik əsillidir. Sorbon Universitetinin (Paris) Hüquq fakültəsini bitirmişdir. İstanbulda müxtəlif təhsil qurumlarında, o cümlədən İstanbul Universitetində dərs demişdir. 1918-ci ilin dekabrından 1919-cu ilin martına qədər Dağıllar Respublikasının Daxili İşlər naziri olmuşdur. Dağıstan Denikin qoşunları tərəfindən işğal edildikdən sonra Azərbay-

cana gəlmiş, əvvəlcə Maarif və Dini Etiqad (aprel-dekabr 1919), sonra Maliyyə (dekabr 1919 – aprel 1920) naziri olmuşdur. 1937-ci ildə güllələnmişdir. 394

Qaraağzadə, Əhməd Həmdi (1893-1928): Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 98, 189, 211, 425, 443

Qarabəyli, Qara bəy (1873-1953): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, eyni zamanda həkim və jurnalist; Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü. “Difai” partiyasının rəhbərlərindən, “İttihad” partiyasının sədri olmuşdur. “Həyat”, “İrşad”, “Kaspi” kimi bir sıra nəşrlərlə əməkdaşlıq etmişdir. 153, 396, 436, 459

Qarabəyov, Qara bəy: bax. Qarabəyli, Qara bəy.

Qaragözyan: Ermənistan hökumətində nazir olmuşdur. 316

Qarakeli Şeyx Əli Hacı. 143, 144

Qaraş İsmayıl oğlu. 51

Qaraşarov, Rza bəy (yaxud Qaraşarlı; 1891-?): Azərbaycanın siyasi xadimi. Bir sıra məktəblərdə, o cümlədə Gəncə Ruhani Mədrəsəsində müəllimlik etmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Sovet dövründə repressiyaya məruz qalmışdır. 30

Qaraşvili: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Qarayev, Əliheydər (1896-1938): Azərbaycanın siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonar Bakı Sovetinin sədri, Azərbaycan Sovet Sosialist Respublikasının Hərbi Dəniz İşləri xalq komissarı, Əmək xalq komissarı və Ədliyyə xalq komissarı olmuş, bir sıra digər vəzifələrdə işləmişdir. 1937-ci ildə həbs edilmiş, 1938-ci ildə güllələnmişdir. 30

Qardaş Yoldaş oğlu: Maştağa sakini. 347

Qardaşov, Aslan bəy (1866-1920): Azərbaycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi.

“Əhrar” partiyasının liderlərindən biri, Milli Şuranın və Parlamentin üzvü, Əkinçilik və Dövlət Əmlakı naziri olmuşdur. 30

Qaribaldi, Cüzeppe [Giuseppe Garibaldi; 1807-1882]: İtaliyanın milli qəhrəmanı; sərkərdə və inqilabçı. 261, 391, 397, 420

Qaryağdıoğlu, Cabbar (1861-1944): Azərbaycan xanəndəsi və bəstəkarı. 458

Qasimov, Qasım: Ağdaşda Qaçqınlara Yardım Komitəsinin sədri olmuşdur. 126

Qasimov, Məcid: Maştağada polis şöbəsi rəisi olmuşdur. 347

Qasımzadə, Ağəli: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Qasımzadə, Tubu xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 48

Qatman, Qilyom. 32

Qayıbov, Xalid bəy: Quba ədliyyə məhkəməsi müdiri. 76

Qazızadə, Gövhər xanım. 151, 171, 181, 191, 325, 351, 376, 404, 440, 469

Qerman: mühəndis; Vladıqafqaz dəmir-yolu cənub hissəsinin rəisi olmuşdur. 323

Qəbulov: Zəngəzur qəzasının rəisi olmuşdur. 102

Qəbulov, İslam bəy (1879-1920): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Qaxda və Bakıda müəllimlik etmiş, mətbuatda məqalələrlə çıxış etmiş, dərsliklər yazmışdır. Müsavat partiyasının, Zaqafqaziya Seyminin üzvü olmuşdur. 390

Qədimbəyov. 344

Qədimzadə, H. xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Qədimzadə, Savad xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin xəzinədarı olmuşdur. 48

Qədirbəyadə, İsmayıl bəy. 46, 47

Qəmbər (Kərbəlayi Qəmbər): Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Qəmbər Abutalıb oğlu: Bakı sakini. 71

Qəmər xanım: aktrisa. 141

Qənbəralizadə, Rəhman: Bakıda yaşayan İranlılardan. 122

Qəniyev, Ə.: “Azərbaycan” qəzetində imza. 175

Qənizadə, Sultanməcid Murtuzəli oğlu (1866-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; yazıçı, pedaqoq və publisisti. Tiflis Aleksandr Müəllimlər İnstitutunu bitirmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 129

Qərib Məhəmmədkərim oğlu (yaxud Qərib Kərimoğlu; Kərimov 1870-1926): Nuxa qəzasından Azərbaycan Parlamentinin üzvü seçilmişdir. Əhrar fraksiyasını təmsil etmişdir. 30

Qəzənfər: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Qiqoqiyov, Kiqor: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Qiyasbəyov, Mehdi ağa (? - 1919): Qazaxda vergi müfəttişi olmuşdur. 281, 287

Qiyasbəyadə, Mehdi ağa. 189

Qlasek, Stefan Vladislavoviç (1862 - ?): Tiflis rəsədxanasının direktoru olmuşdur. 393

Qoqolev: Dağıstan bolşeviklərindən. 341

Qoldberq, N. K.: Bakı Universitetinin taradılması üçün təşkil edilən komissiyanın üzvü olmuşdur. 371

Qolovin: Bakı qubernatorluğu xüsusi işlər məmuru. 73, 74

Qriqoryan, Aşot: Bakıda asayışı pozduğu üçün həbs edilmişdir. 187

Qriqoryev (? - 1919): bolşevik. 161

Qubalı: “Al bayraq” qəzetində imza. 106, 107

Quliyev, Yusif: Bakı Poçt və Teleqraf idarəsində işləmişdir. 399, 400

Quluzadə, Bəhriyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Quluzadə, Nuriyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Quluzadə, Rəhimə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin sədrinin müavini olmuşdur. 48

Quluzadə, Südəbə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 48

Quluzadə, Şəhrəbanu xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Qurbanov. 344

Qurbanov, Əli: Azərbaycan dəmiryolu baş emalatxanasının fəhləsi olmuşdur. 71

Qurviç, Lev Qavriloviç (1871-1926): neft-kimyə mütəxəssisi. Kiyevdə oxumuş, Berlində işləmişdir. Bakı Universitetinin müəllimi olmuşdur. 371

Laçinski: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Laleviç, İsmail Arkadyeviç (1881 - ?): memar; Azərbaycan Dəmiryol İdarəsində işləmişdir. 53

Landauer, Qustav [Gustav Landauer; 1870-1919]: Alman bolşeviklərinin liderlərindən. Bavariya Sovet Respublikası dövründə Xalq Maarif Komissarı olmuşdur. 159

Landsberg, Otto [Otto Landsberg; 1869-1957]: Almaniyanın siyasi xadimi, sosial-demokrat. 1919-cu ildə Almaniyanın Ədliyyə naziri olmuşdur. Versala göndərilən Almaniya nümayəndə heyətinin tərkibində yer almışdır. 115, 273, 306

Lansinq, Robert [Robert Lansing; 1864-1928]: ABŞ-ın dövlət xadimi; 1915-1920-ci illərdə Dövlət katibi vəzifəsini tutmuşdur. 255

Lapatski: Moskva-Qafqaz neft şirkətinin Ramanadakı mədəninə işləmişdir. 168

Lazarev: Könüllü ordunun Bakıdakı İngiltərə Komandanlığı nəzdində nümayəndəsi olmuşdur. 446, 447

Legin, Karl [Carl Legien; 1861-1920]: Almaniyanın siyasi xadimi; sosial-demokrat. Almaniya Həmkarlar İttifaqları Federa-

siyasının və Beynəlxalq Həmkarlar İttifaqları Federasiyasının prezidenti olmuşdur. 273, 287, 306

Lenin, Vladimir İliç (1870-1924): Rus inqilabçı və marksist. Əsl soyadı Ulyanov idi. Rusiyada 1917-ci il Oktyabr inqilabının təşkilatçısı və rəhbəri, Sovet Sosialist Respublikaları İttifaqının (SSRİ) qurucusu və SSRİ Nazirlər Sovetinin ilk sədri olmuşdur. 182, 209, 210, 229, 230

Levin, Aleksandr Mixayloviç (1861-1932): həkim; Sankt-Peterburqda anadan olmuş, bir sıra yerlərdə (o cümlədən Almaniyada, Hindistanda) işləmişdir. 1916-cı ildən Bakı Şəhər Xəstəxanasının həkimi olmuşdur. 370, 371

Leynert, Robert [Robert Leinert; 1873-1940]: Almaniyanın siyasi xadimi, sosial-demokrat. Prussiya Dövlət Şurasının prezidenti seçilmişdi. Paris Sülh Konfransında Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Lələyev, Məhərrəm (Mirzə Məhərrəm): Xilli nahiyə müdiri olmuşdur. 149, 199, 245, 402

Lənkəranlı: “Azərbaycan” qəzetində imza. 323

Lətifbəyov, Rza (Rza Zaki): Azərbaycanlı pedaqoq və yazıçı. Bakı, Gəncə, Şəki, Göyçay və Batumda müxtəlif təhsil ocaqlarında ana dili və şəriətdən dərs demişdir. Bədii yaradıcılıqla da məşğul olmuş, xüsusilə tarixi mövzularda əsərlər yazmışdır. 22, 346

Liadze, Georgi Simonoviç: Cümhuriyyət dövründə Gürcüstanın Azərbaycandakı Səfirliyinin katibi, sovetləşmənin ilk illərində “Qruznarkomprod”un Azərbaycan nümayəndəliyinin katibi olmuşdur. 355

Lixnovski, Karl Maks [Karl Max von Lichnowsky; 1860-1928]: Almaniyanın diplomatı; 1912-1914-cü illərdə Londonda səfir olmuşdur. 334

Lloyd Corc, Devid [David Lloyd George; 1863-1945]: Britaniyalı siyasətçi. 1905-1908-ci illərdə Ticarət naziri, 1908-1915-ci illərdə

Maliyyə naziri, 1915-1916-cı illərdə Hərbi nazir olmuşdur. 6 dekabr 1916 – 19 oktyabr 1922 tarixləri arasında Britaniyanın Baş Naziri vəzifəsini tutmuşdur. 52, 194, 210, 324, 337, 450, 451

Loris-Məlikov, Mikael Tərieloviç (1824-1888): Rusiyanın erməni əsilli dövlət xadimi; general. 1880-1881-ci illərdə Rusiya Daxili İşlər naziri olmuşdur. 331

Lou, Bonar [Bonar Law; 1858-1923]: Britaniyanın siyasi xadimi. 1916-1921-ci illərdə Mühafizəkarlar Partiyasının lideri olmuş, 1922-1923-cü illərdə Britaniyanın Baş naziri vəzifəsini tutmuşdur. 304

Lüdendorf, Erix (Erich Ludendorf, 1865-1937): Almaniyanın hərbi xadimi, general. Birinci Dünya müharibəsinə, 1916-cı ilin avqust ayından etibarən alman ordularını faktiki olaraq Lüdendorf idarə etmişdir. 305

Lütfi Fikri bəy (1872-1934): Türkiyənin siyasi xadimi. Avropada hüquq təhsili almış, Məclisi-Məbusan üzvü olmuş, 1920-1925-ci illərdə İstanbul Vəkillər Palatasının sədri vəzifəsini tutmuşdur. 306

Lvov, Georgi Yevgenyeviç (1861-1925): Rusiyanın siyasi xadimi; knyaz. 1917-ci ilin mart-iyul aylarında Müvəqqəti Hökumətin başçısı olmuşdur. Paris Sülh Konfransına göndərilən Rusiya heyətinin tərbində olmuşdur. 308

Lyaxov, Vladimir Platonoviç (1869-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. 17, 171, 182, 308, 399

“M. Ə.”: “Azərbaycan” qəzetində imza; bax. Rəsulzadə, Məhəmməd Əmin.

M. M.: “Azərbaycan” qəzetinə Ağdaş, Şəki və Qəbələ haqqında yazmışdır. 283

Maçabeli: Zaqafqaziya Konfransında (Tiflis, 1919) iştirak etmişdir. 368

Mahmud II (1785-1839): Osmanlı sultanı; 1808-1839-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 25

Mahmud bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Mahmudov, Kərim: Azərbaycan dəmiryolu baş emalatxanasının fəhləsi olmuşdur. 71

Mahmudov, Mahmud: Bakıda fəhlə olmuşdur; həbs edilmişdir. 276

Mahmudov, Rəhim: Bakıda Fəhlə Konfransının işində fəal iştirak etmişdir. 42

Mahmudov, Sıracəddin. 261

Mahmudzadə, Nuriyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 48

Mak-Kumber: ABŞ Senatının nümayəndəsi. 271

Makino Nobuaki (1861-1949): Yaponiyanın siyasi xadimi. 1913-1914-cü illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Paris Sülh Konfransında ölkəsini təmsil etmişdir. 86

Makinski, Teymur bəy (1874-?): Azərbaycanın dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin Müsəlman fraksiyasının, Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Bir müddət Ədliyyə naziri vəzifəsini tutmuş, daha sonra Ermənistan Hökuməti yanında Azərbaycanın diplomatik nümayəndəsi təyin edilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətə getmişdir. 108, 128, 293

Maklin: siyasətçi; Millətlər Cəmiyyətinin yaradılmasında rolu olmuşdur. 57

Maksimov: Petrovsk bolşeviklərindən; Həmkarlar İttifaqı üzvü. 342

Maksimov: Bakıda liman sahəsinin pristavı olmuşdur. 198

Malxazov: bax. Malxazyan.

Malxazyan, Arşak İoanesoviç (yaxud Malxazov, İvanoviç): “Daşnaksutyun” partiyasının, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 459

Malik Ağamoğlan oğlu: Ağ Siyazan kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Mallaçı-xan, Bahadır bəy: Azərbaycanın və Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. 1913-cü ildə Bakıda Qafqaz Müsəlman Xeyriyyə Cəmiyyətinin sədri olmuşdur. Dağıllar Res-

publikası Hökumətində Ticarət və Sənaye naziri vəzifəsini tutmuşdur. 174, 257, 369, 390, 391

Manin, Daniele [Daniele Manin; 1804-1857]: İtaliyanın siyasi və hərbi xadimi; İtaliyanın birləşdirilməsi uğrunda aparılan milli azadlıq hərəkatının qəhrəmanı. 261

Marağayi, Məhəmməd Səidülvüzə: İranın Azərbaycandakı konsulu olmuşdur. 121, 122, 381, 405, 407, 441, 465

Mariya: erməni qadını; Bakıda quldurluq etmişdir. 45

Mariya Fyodorovna (1847-1928): Rus imperatriçəsi. İmperator III Aleksandrın arvadı və imperator II Nikolayın anası idi. 169, 195, 448

Martınov, Pyotr İvanoviç (1867 - ?): polkovnik; 1909-1916-cı illərdə Bakının Bələdiyyə sədri olmuşdur. 399, 406

Masərcəvəy (yaxud Masərcüyə; Masərcis): Əməvilər dövründə yaşamış həkim və mütərcim. 96

Matsui, Keşiro [Matsui Keishirō; 1868-1946]: Yaponiyanın dövlət xadimi və diplomati. Birinci Dünya müharibəsi illərində Yaponiyanın Parisdəki səfiri və Paris Sülh konfransında ölkəsinin səlahiyyətli nümayəndəsi olmuşdur. 334

Maysaşvili, Siluytir: Bakıda cibgirişlik üstündə tutulmuşdur. 45

Mehdi (yaxud Mehdi-Billah; ? - 785): Abasi xəlifəsi; 775-785-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 10, 97

Mehdi bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Mehdiyev, Miryaqub (yaxud Miryaqub Mirmehdiyev; 1891-1949): Azərbaycanın dövlət xadimi. Bakı Şəhər Bələdiyyəsi sədrinin müavini, Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü, Azərbaycanın Paris Sülh Konfransına göndərdiyi nümayəndə heyətinin üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətdə qalmış, İstanbulda ölmüşdür. 296

Mehman əfəndi: Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi üzvü. 402

Mehmandarov, Səməd bəy (1856-1931): Azərbaycanın hərbi xadimi. Peterburqda hərbi məktəb bitirmiş, Çar Rusiyası ordusunda xidmət etmiş, Rusiya-Yaponiya müharibəsində göstərdiyi şücaətlərə görə mükafatlandırılmış, Birinci Dünya müharibəsində iştirak etmişdir. 1917-ci ilin fevral inqilabından sonra Rusiya ordusundan istefa vermişdir. Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanın Hərbi naziri olmuş, ordu quruculuğu sahəsində böyük işlər görmüşdür. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən həbs edilmiş, azadlığa çıxdıqdan sonra müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. 65, 425, 447

Mehmanov: Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 149

Mehmanov, Abbas: Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 402

Mekeli: Birinci Dünya müharibəsindən sonra Zaqafqaziyadakı İtaliya heyətinin qərargah rəisi olmuşdur. 244

Melxior, Karl [Carl Melchior; 1871-1933]: Almaniya siyasi xadimi və hüquqşünas. Versal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Mesaksudi, Vladimir Konstantinoviç (1871-1939): Sahibkar; tütün ticarəti ilə məşğul olmuşdur. Məşhur fabrikant Konstantin İvanoviç Mesaksudin oğlu idi. 310

Məcidov, Aslan (Hacı Aslan): Bakı sakini; Nikolayevski (indiki İstiqlaliyyət) küçəsində “Şəms” adlı aşbazxanası olmuşdur. 147

Məhama Məhumə oğlu: Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Məhəmməd: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalardan biri. 260

Məhəmməd (Hacı Məhəmməd): Lənkəranın Gərmətük kəndinin sakini. 322

Məhəmməd bəy: Ağdaşda qəza rəisi olmuşdur. 126

Məhəmməd bin Ammar. 422

Məhəmməd bin Müsafir (? - 953): Salarilər sülaləsinin banisi; 919-941 və 949-953-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 423

Məhəmməd çavuş: Qafqaz İslam Ordusu döyüşçülərindən. Yaralanmış, Cavanşir qəzasında qalmışdır. 402

Məhəmməd Əhməd oğlu: Şəmsi Əsədullayev mədəninə işləmişdir. 101

Məhəmməd Fəzari: bax. Fəzari, Məhəmməd.

Məhəmməd Kazım: yüzbaşı; Əfqanıstana qədər türk heyətinin üzvü olmuşdur. 309

Məhəmməd Kərim oğlu (Məşhədi Məhəmməd): Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Məhəmməd Məhəmmədli oğlu (Hacı Məhəmmədli oğlu): Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Məhəmməd Məhərrəm oğlu (Məşhədi Məhəmməd Hacı Məhərrəm oğlu): dabbağ; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Məhəmməd Niyaz xan: türkmən; Mavərayı-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin nümayəndəsi olaraq Bakıya gəlmişdir. 279

Məhəmməd Peyğəmbər. 109, 424

Məhəmməd Şaban oğlu (Hacı Şaban oğlu): Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Məhəmmədbağır (Məşhədi Məhəmmədbağır): İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Məhəmmədbağırzadə, Yusif (Məşhədi Yusif): İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Məhəmmədbəyli, Hüseyin Rza (yaxud Hüseyinağa Məmmədbəyli, Hüseyinağa Məmmədbəyov): jurnalist; “Azərbaycan” qəzetinin əməkdaşı olmuşdur. 77

Məhəmmədbəyov, Cəfərqulu bəy: Şağan kəndinin İnanə Cəmiyyətinin sədri olmuşdur. 325

Məhəmmədbəyov, Heybətqulu (yaxud Heybətqulu Məhəmmədbəyli; Məmməd-

bəyov; 1888-1937): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 1919-cu ilin dekabrından 1920-ci ilin aprel ayına qədər Dövlət Nəzarəti naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən həbs edilmiş və güllələnmişdir. 30

Məhəmmədbəyov, Məhəmməd bəy: Quba mövqə komandanı. 76

Məhəmmədcəfərzadə, Əsəd (Məşhədi Əsəd): Bakıdakı iranlılardan. 122

Məhəmmədli Dünyamalı oğlu (Məşhədi Məhəmmədli): Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Məhəmmədli Sadıq oğlu (Məşhədi Məhəmmədli): aşçı; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Məhəmmədli şah Qacar (1872-1925): Qacarlar sülaləsindən İran şahı; 1907-1909-cu illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 162, 169

Məhəmməd həsən Şeyxməhəmməd oğlu: “Müsavat”ın Maştağa şöbəsinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 347

Məhəmməd həsən zadə, Qasım: Bakıdakı iranlılardan. 122

Məhəmmədhüseyn Baxşı oğlu: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Məhəmmədhüseynzadə, Rəcəb: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Məhəmmədrəsul: Şahnəzərli kəndinin (Şabran) pristavı olmuşdur. 375, 379

Məhəmmədağızadə, Abbas (Məşhədi Abbas): Bakıdakı iranlılardan. 122

Məhəmmədov, Ağamış Məhəmmədağlı oğlu: Bakı sakini. 45

Məhəmmədov, Mirdaməd: bax. Məhəmmədzadə, Mirdaməd.

Məhəmmədov, Teymur Məhəmmədağlı oğlu: Bakı sakini. 45

Məhəmmədov, Zülfüqar: bax. Məhəmmədzadə, Zülfüqar.

Məhəmmədağlı: Şamaxı sakini. 77

Məhəmmədzadə: “Azərbaycan” qəzetinə Qazaxdan yazmışdır. 189

Məhəmmədzadə, Abbasəli: Ağdaş sakini. 448

Məhəmmədzadə, Dilbər xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin idarə heyətinin üzvü olmuşdur. 48

Məhəmmədzadə, Əbdül: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Məhəmmədzadə, Əbdülvahab: bax. Yurdsevər, Əbdülvahab Məmmədzadə.

Məhəmmədzadə, Əli: Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Məhəmmədzadə, Həmid: Birinci Oğlanlar gimnaziyasının tələbəsi, Məsəlman Tələbələri İttifaqı Mərkəzi Komitəsinin sədri olmuşdur. 45

Məhəmmədzadə, Mirdaməd: Ramana fəhlələrinin fəallarından olmuşdur. 72

Məhəmmədzadə, Mirzəbala (1898-1959): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, publisist və dramaturq. 1924-cü ildən mühacirətdə yaşamışdır. 22

Məhəmmədzadə, Zülfüqar: Bakıda fəhlə təşkilatlarının işində fəal iştirak etmişdir. 22, 49, 135

Məhərrəmov, Məhəmməd (1895-1982): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Moskva Universitetində təhsil almışdır. Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Parlamentinin üzvü, Paris Sülh Konfransına göndərilən nümayəndə heyətinin müşaviri olmuşdur. Aprel işğalından sonra mühacirətdə qalmışdır. 8, 296

Məhməd VI (1861-1926): Osmanlı İmperiyasının sonuncu sultanı Məhməd Vəhiddəddin. Sultan Əbdülməcidin oğlu idi. 3 iyul 1918-ci ildə Osmanlı sultanı olmuş, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin monarxiyanı ləğv etdiyi 1 noyabr 1922-ci il tarixinə qədər hakimiyyətdə qalmışdır. Mühacirətdə ölmüşdür. 190, 301

Məhməd Şərif paşa (1865-1951): Osmanlı dövlətinin siyasi xadimi və diplomatı. 87

Məlik Əliməhəmməd oğlu: Bakıda cib-

girlik üstündə tutulmuşdur. 44

Məlik-Yeqanov, Cavad bəy (1878-1937): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. 1919-cu ilin avqustundan 1920-ci ilin aprel ayına qədər Lənkəranın general-qubernatoru olmuşdur. 1930-cu ildə Sovet rejimi tərəfindən həbs edilmiş, 1937-ci ildə güllələnmişdir. 30

Məlikaslanov, Xudadad bəy (1879-1935): Azərbaycanın dövlət xadimi. Peterburqda mühəndislik təhsili almışdır. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti hökumətində Nəqliyyat və Rabitə naziri, Poçt və Teleqraf naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra da bir sıra vəzifələrdə işləmişdir. Repressiyaya məruz qalmış və həbs düşərgəsində vəfat etmişdir. 147

Məlikaslanov, Məhəmməd bəy: Bakı qubernatoru dəftərxanasının kargüzarı; Cəbrayıl qəzası rəisinin müavini olmuşdur. 71

Məlikbəyzadə, İsgəndər bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyallı İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Məlikov, Abuzər bəy: Ağdaş sakini. 126

Məlikov, Hüseyin. 293

Məlikov, Yusif bəy: Ağdaş sakini. 126

Məlikov, Artun: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Məmun (? - 833): Abbasi xəlifəsi; 813-833-cü illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 97

Mənəmənizadə, Rifat bəy (1856-1932): Türkiyənin siyasi xadimi. Maliyyə naziri, Məclisi-Əyan sədri olmuşdur. 387

Mənsur, Abdullah (714-775): Abbasi xəlifəsi; 754-775-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 96, 97

Mərvan I (yaxud Mərvan bin Həkəm; 623-685): Əməvi xəlifəsi; 684-685-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 96

Mərvan bin Həkəm: bax. Mərvan I.

Məs'udi, Əli ibn Hüseyin (896-956): Ərəb

tarixçi, coğrafiyaşünas və səyyahı. 423

Mxitar Ayrıvanetsi: XIII əsr erməni şairi və tarixçisi. 179, 180

Mixaylov: tibb professoru. 24, 79, 218, 299

Mikaelyan: Bakıda, fəhlələr arasında provokasiya ilə məşğul olmuşdur. 211

Mikayızadə, Mirnəsir: Bakıdakı iranlılardan. 122

Mikoyan: Bakıda Fəhlə Konfransının işində aktiv iştirak etmişdir. 134, 152, 185, 264, 271

Miln, Corc [George Milne; 1866-1948]: Britaniyanın hərbi xadimi; feldmarşal. Birinci Dünya müharibəsindən dərhal sonra Balkanlarda və Qara dəniz regionunda Britaniya ordularının baş komandanı olmuşdur. 62, 63, 142, 193, 194, 200, 211, 222, 323

“Mim. Sin.”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 134

Mirbaba Həsən oğlu: Dəvəçi (indiki Şabran) rayonunun Sumaqova kəndinin sakini. 265

Mirbabayev, Seyid (1867-1953): Azərbaycan xanəndəsi və neft sənayeçisi. Aprel işğalından sonra Fransaya, daha sonra İrana köçmüşdür. 1

Mirələkbər Miribrahim oğlu: Bakıda oğurluq üstündə tutulmuşdur. 298

Mirzayan: bolşevik; Bakıda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı olmuşdur. 134, 154, 155, 185, 186

Mirzoyan: Bakıda fəhlə hərəkatının fəal iştirakçılarından. 453

Mirzə Kiçik xan (1880-1921): İranlı inqilabçı və hərbi xadim; Cəngəllilər hərəkatının lideri olmuşdur. 240

Mirzə Rövşən bəy: Məsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Mirzəbala Ağ: 1919-cu ildə Təbrizdə üsyan qaldırmağa təşəbbüs etdiyi üçün həbs edilmişdir. 274

Mirzəbəkyans: Bakıda tütün fabriki sahibi olmuşdur. 317

Mirzəbəyov, Ramazan bəy: Bakıda, 5-ci səhənin polis rəisi olmuşdur. 148

Mirzəxəlilzadə, Mirəhməd: Dərbənd sakini; Məşhəddə təhsil almışdır. 468

Mirzəyev. 344

Mirzəzadə: müəllim; “Azərbaycan” qəzetində yazmışdır. 368

Mkırtıçyan, Vaqan: Bakıda cibgirlik üstündə tutulmuşdur. 45

Molla Şirin: Siyəzən icmasının mollası olmuşdur. 403

Mollazadə, Qeybullay: Ramana kəndinin sakini; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 72

Möhsün (Kərbəlayi Möhsün): Şamaxı sakini. 77

Mötəmid Əlallah (845-892): Abbasi xəlifəsi; 870-892-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 422

Muxtar: Bakıda Tətil Komitəsinin üzvü olmuşdur. 135

Muxtar (Məşhədi Muxtar): Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72

Muxtarov. 344

Muxtarov, Murtuza (1855-1920): Azərbaycanlı sahibkar və xeyriyyəçi. 46, 129

Muxtarova, Liza (Yelizaveta Tuqanova): Osetin zadəganlarından Aslanbek Tuqanovun qızı, Murtuza Muxtarovun həyat yoldaşı. 118, 129

Muqumov, Balaoğlan: Ağdaş sakini. 126

Murad III (1546-1595): Osmanlı padşahı. 1574-1595-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 7, 25

Muradəli xan: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin nümayəndəsi olaraq Bakıya gəlmişdir. 279

Mursiladze: Azərbaycan Dəmiryollarında işləmişdir. 42

Musabəyova, Vəsilə xanım: Bakı məktəblərində müəllimə işləmişdir; Məsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Musabəyzadə, Vəsilə xanım: bax. Musabəyova, Vəsilə xanım.

Musaelov: Dağlılar Respublikasının Hərbi naziri olmuşdur. 338

Musakiyev, Əfzəl bəy: bax. Musakov, Əfzəl bəy.

Musakov, Əfzəl bəy: Cənub-Qərbi Qafqaz Respublikasının ictimai-siyasi xadimi. 214

Musayev, Mirmurtuza. 74

Mustafa: Quba qəzasında müstəntiq olmuşdur. 76

Mustafa İbrahim oğlu (Hacı İbrahim oğlu): Bakıda müsəlman şoferlərinin nümayəndəsi seçilmişdir. 212

Mustafazadə, Azaq: Cümhuriyyət dövründə Şəki Bələdiyyə İdarəsinin sədri olmuşdur. 466, 467

Mustafazadə, Əliməhəmməd: maarif xadimi; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Müftüzadə, Şakir bəy: Osmanlı dövlətində mülki müfəttiş olmuşdur. 366

Müqtədirbillah (895-932): Abbasi xəlifəsi; 908-932-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 422

Mürsəlzadə, Piri: “Müsavat” üzvü. 22, 429, 443, 458, 459, 460

Müseylimə: Yalançı peyğəmbər. 109

Müştaq bəy: Samsun valisi. 366

Müzəbbin, Əliabbas (Mütəllibzadə; 1883-1938): Azərbaycan yazıçısı və jurnalisti. Eyni zamanda ədəbiyyatşünas və tərcüməçi kimi də fəaliyyət göstərmişdir. 97, 423

Nadir şah Əfşar (1688-1747): Əfşarlar sülaləsinin banisi və Əfşarlar dövlətinin I şahı; 1736-1747-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 201, 220, 221, 458

Nağıyev, Ağa Musa: bax. Nağıyev, Musa.

Nağıyev, Musa (1842-1919): Azərbaycanın neft sənayeçisi və xeyriyyəçi. 167, 168, 249

Naxçıvanski, Cəfərqulu xan Kəlbəli xan oğlu (1859-1929): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. 330

Naxçıvanski, Kəlbəli xan Cəfərqulu xan oğlu (1891-1931): Rusiyanın və Azərbaycanın

canın hərbi xadimi. 330

Naqel, Karl fon [Karl von Nagel; 1866-1919]: Almaniyanın hərbi xadimi; general-mayor. 159

Naqiyə xanım: bax. Elgün, Naqiyə.

Namiq Kamal (1840-1888): Türk şair, dramaturq və ictimai xadimi. “Hürriyyət şairi” kimi tanınmışdır. Türk ədəbiyyatı və siyasi mühiti üzərində böyük təsirə malik olmuşdur. 418, 442, 443, 470

Napoleon I (1769-1821): 18 may 1804 – 6 aprel 1814 və 20 mart – 22 iyun 1815 tarixlərində Fransa imperatoru. 426

Neleus (yaxud Neley): e. ə. IV əsrdə yaşamış yunan filosofu. 93

Nemanzadə, Ömər Faiq (1872-1937): Azərbaycanın publisist və pedaqoqu; ictimai-siyasi xadimi. Milliyyətçə Axıska türküdü. 176, 177, 214, 338, 359

Nəbibəyov, Çərkəz bəy: Ağdaş sakini. 126

Nəbiyev, İbrahim: Şəmsi Əsədullayev mədəninə işləmişdir. 101

Nəbizadə, Yusif: Qazax seminariyasının şagirdi olmuşdur. 189

Nəcəfqulu: bax. Rzayev, Nəcəfqulu (Qoçu Nəcəfqulu).

Nəcəfqulu (Mirzə Nəcəfqulu): Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 402

Nəcəfqulu Sadıq oğlu: Zərkəri kəndinin vəkili olmuşdur. 403

Nəcib: “Azərbaycan” qəzetində imza. 396

Nəcməddin: Dağıstanın ictimai-siyasi xadimi. 144

Nəriman Əli oğlu: Bakı sakini. 178

Nərimanbəyov, Nəriman bəy Haşım bəy oğlu (yaxud Nərimanbəyli; 1889-1938): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi, “Müsavat” partiyasının üzvü. Xarkov Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil almışdır. Zaqafqaziya Seyminin və Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. Dövlət Nəzarəti naziri olmuşdur. Sovet dövründə bir neçə dəfə həbs edilən Nərimanbəyov 1938-ci ildə güllələnmişdir. 392

Nərimanov. 141, 209

Nərimanov: tələbə. 178

Nəsirbəyadə, Nüsrət bəy: Bakıdakı iranlılardan. 122

Nəsruulla xan (1874-1920): Əfqanıstan əmiri. 21-28 fevral 1919-cu ildə bir həftə hakimiyyətdə olmuşdur. 246, 291, 305, 309

Nəsruulla Şıxbaba oğlu: Quba qəzasında quldur dəstəsi təşkil etmişdir. 244

Nəzərov, Qazarşah: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Nəzirov, Həmid bəy: Ağdaş sakini. 126

Nikolay II (1868-1918): Rusiya imperatoru; 1894-1917-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 4, 5, 43, 90, 109, 114, 169, 171, 177, 202, 282, 331, 420, 432, 433

Nikolay Mixayloviç (1859-1919): Böyük knyaz, general. Rus imperatoru I Nikolayın nəvəsi; Böyük knyaz Mixail Nikolayeviçin oğlu idi. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 195

Nikolay Nikolayeviç (Böyük knyaz; 1856-1929): Rus çarı I Nikolayın nəvəsi. 1915-1917-ci illərdə Qafqaz canişini; 1914-1915-ci illərdə və 1917-ci ilin mart ayında Rusiya imperiyasının bütün quru və dəniz qüvvələrinin Baş komandanı olmuşdur. 1919-cu ildə etibarən İtaliya və Fransada mühacirətdə yaşamışdır. Fransada ölmüşdür. 162, 169, 448

Novbəxt (Əbu Səhl bin Novbəxt): Abbasilər dövründə yaşamış astronomiya alimi. 97

Novruz: erməni doktor. 1919-cu ilin fevral-aprel aylarında Parisdə yağışan və Paris Sülh Konfransına təqdim etmək məqsədi ilə ermənilərin tələblərini hazırlayan Erməni Milli Konfransının iştirakçısı olmuşdur. 387

Novruz Pirmurad oğlu: Quba qəzasında quldur dəstəsi təşkil etmişdir. 244

Novruzzadə, Hüseyn: papaqçı; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Nuru Məhəmməd oğlu (Hacı Nuru): Qo-

vaqçöl (Balakən) sakini. 389

Nutsubidze, İlya (1883-?): Gürcüstanın siyasi xadimi. Sosialist İnkilabçılar Partiyasının və Gürcüstan Təsisçilər Məclisinin üzvü olmuşdur. Gürcüstanın sovetləşməsindən sonra Fransada mühacirətdə yaşamışdır. 104

Nüsrət Qılıncxan oğlu: Əmircan sakini. 71

Oklidos: bax. Evklid.

Ordubadi, Firuz bəy: bax. Ordubadski, Firuz bəy.

Ordubadski, Firuz bəy Mehdi bəy oğlu (1886 - ?): həkim; repressiya dövründə həbs edilmişdir. 319

Orlando, Vittorio Emanuele [Vittorio Emanuele Orlando; 1860-1952]: İtaliyanın siyasi xadimi; 1917-1919-cu illərdə Baş nazir olmuşdur. 52, 57, 84, 115, 334, 385, 450

Orucəliyev, Əlicabbar: Azərbaycanın maarif xadimi. Bakı Bələdiyyəsinin Məktəblər Şöbəsinin sədri olmuşdur. 371

Osman ibn Əffan (? - 656): Səhabə, Dörd xəlifədən üçüncüsü. 109, 464

Osman Nuri (Dağıstanlı Rəcəb oğlu Osman Nuri): “Azərbaycan” qəzetində imza; Dağıstan haqqında yazmışdır. 145

Ozanyan, Andranik (1865-1927): Erməni hərbi. Daşnaksutyun partiyasının üzvü idi. Başçılıq etdiyi silahlı dəstələr Qarabağda, Zəngəzurdə və Türkiyənin şərqində dinc əhaliyə qarşı törədilən qırğınlarda xüsusilə fəal iştirak etmişdir. 102, 104, 333, 350

Ömər bin Əbdüləziz (? - 720): Əməvi xəlifəsi; 717-720-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 94, 96

Ömər əfəndi: Quba sakini. 375

Ömər Faiq: bax. Nemanzadə, Ömər Faiq.

Ömər Xəyyam (1048-1131): fars şair, riyaziyyatçı və astronomu. 434

Ömər ibn Xəttab (? - 644): Səhabə, Dörd xəlifədən ikincisi. 109, 443, 464

Palavandov, Murtuza bəy: hüquqşünas, vəkil. Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 243

Papazyan, Vahan (1876-1973): Təbrizdə

anadan olmuş, Van vilayətindən Osmanlı Parlamentinə seçilmişdir. Paris Konfransına təqdim etmək məqsədi ilə ermənilərin tələblərini hazırlayan heyətin tərkibinə daxil idi. 386

Papyan, Abqar İvanoviç: “Daşnaksutyun” partiyasının üzvü; Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü olmuşdur. 30

Paşa Adil oğlu: Şamaxı sakini. 77

Paşayev, Camal (1895-1953): Azərbaycan aktyoru; Üzeyir Hacıbəylinin bacısı oğlu idi. 2, 23

Paşazadə, Camal: Parlament İdarəsində dəftərdar (qeydiyyat məmuru) olmuşdur. 55, 329, 408

Paşazadə, Həmid (Məshədi Həmid): Bakıda yaşayan İranlılardan, “Müsavat” üzvü. 22

Pavel Aleksandroviç (1860-1919): Böyük knyaz, general. Rus imperatoru II Aleksandrın oğlu idi. Bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 195

Peçatnikov: 1919-cu ildə Buxarada Şura Hökuməti nümayəndəsi olmuşdur. 308

Penzulayev, Nurəddin: Dağlılar Respublikası heyətinin tərkibində Qafqaz Respublikaları Konfransında iştirak etmişdir. 142, 310

Pepinov, Əhməd bəy (yaxud Əhməd Cövdət Pepinov; 1893-1937): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi; Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, Əmək və Əkinçilik naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. (ayrıca bax: Axıskalı) 30, 153, 222, 270, 271, 382, 435, 459

Pərşinq, Con [John Pershing; 1860-1948]: Amerikanın hərbi xadimi; general. 451

Pesoa, Epitasiu [Epitácio Pessoa; 1865-1942]: Braziliyanın siyasi xadimi. Paris Sülh Konfransında Braziliya heyətinin rəhbəri olmuşdur. 1919-1922-ci illərdə Braziliya prezidenti postunu tutmuşdur. 160

Petro I: bax. Pyotr I.

Peyc, Tomas Nelson [Thomas Nelson

Page; 1853-1922]: ABŞ yazıçısı, siyasi xadimi və diplomati. 1913-1919-cu illərdə Amerikanın İtaliyada səfiri olmuşdur. 115

Pişon, Stefan [Stéphen Pichon; 1857-1933]: Fransanın siyasi xadimi. 1906-1911-ci illərdə Xarici İşlər naziri olmuşdur. Birinci Dünya müharibəsinin sonlarında və Paris Sülh Konfransı dövründə aktiv fəaliyyəti ilə diqqəti cəlb etmişdir. 85, 160, 254, 272

Platon: e. ə. V-IV əsrlərdə yaşamış qədim yunan filosofu. 93

Platon: Odessada mitropolit olmuşdur. 307, 386

Pokrovski: Rusiyanın hərbi xadimi; ağqvardiyaçı. 229

Poqan, Yojef [József Pogány; 1886-1938]: Macar yazıçısı və jurnalisti. Macarıstan Kommunist Partiyasının banilərindən biri olmuşdur. 1919-cu ildə Macarıstanın Hərbi və Xarici İşlər komissarı, Maarif komissarı kimi vəzifələr tutmuşdur. Daha sonra SSRİ-də müxtəlif vəzifələrdə işləmişdir. Həbs edilərək güllələnmişdir. 33

Poqos Nubar paşa (1851-1930): Osmanlı dövlətində yaşayan ermənilərin siyasi təşkilatı olan Erməni Millət Məclisinin və Ümumi Erməni Xeyriyyə İttifaqının sədri olmuşdur. 266, 332, 337, 387

Popov, İvan Daniloviç (1864-1920): Rusiyanın hərbi xadimi; general-leytenant. Don ordusunun komandirlərindən olmuşdur. 271

Prins Savoyski: bax. Prins Spoleto-de-Savoya.

Prins Səbahəddin (Məhməd Səbahəddin; 1879-1948): Türkiyənin siyasi xadimi. Anası Osmanlı sultanı Əbdülməcidin qızı idi. 366

Prins Spoleto-de-Savoya: Qafqazdakı İtaliya hərbi heyətinin rəhbəri olmuşdur. 216, 263, 278, 396, 397

Prjevalski, Mixail Alekseyeviç (1859-1934): Rusiyanın hərbi xadimi, general. Birinci Dünya müharibəsi dövründə, 1917-ci ilin iyun-dekabr aylarında Qafqaz cəbhəsinin komandiri olmuş, daha sonra ağqvardiyaçılar

hərəkatına qoşulmuşdur. 17, 27, 64, 204, 250, 399

Ptolomey: II əsrdə yaşamış astronomiya, riyaziyyat və mexanika alimi. 93, 97, 110

Purişkeviç, Vladimir Mitrofanoviç (1870-1920): Rusiyanın siyasi xadimi; monarxist və qaragüruhçu. Rus Xalqının İttifaqı (Soyuz ruskoqo naroda) adlı qaragüruhçu monarxist təşkilatın liderlərindən biri olmuşdur. 146

Puryans, Armenak: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Putyavin, İvan: Bakıda asayışı pozduğu üçün həbs edilmişdir. 187

Pyotr I (1672-1725): Rusiya hökmdarı; 1682-1725-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 422, 423

R. R.: “Azərbaycan” qəzetindəki imzalarından. 462

R. R.: “Azərbaycan” qəzetində imza; Poçt və Teleqraf Nazirliyində işləmişdir. 360

Rafael-Natan: Bakıda çay fabriki açmışdır. 398

Ramazan xan: İranın Bakıdakı məmurlarından olmuşdur. 121, 122, 124

Ramazan Məhəmmədəli oğlu (Hacı Məhəmmədəli oğlu): Qovaqçöl (Balakən) sakini. 389

Ramişvili, Noy Vissarionoviç (1881-1930): Gürcüstanın dövlət xadimi. Menşevik. Ruhani seminariyasını bitirmiş, yarımçıq hüquq təhsili almışdır. Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikasının Daxili İşlər naziri, Gürcüstan Demokratik Respublikasının Baş Naziri, eyni zamanda Daxili İşlər naziri, daha sonra Xarici İşlər naziri olmuşdur. 368, 393

Rantsau: bax. Brokdorf-Rantsau.

Rasizadə, Hüseyn Cavid (1882-1941): Azərbaycanın görkəmli dramaturqu, yazıçısı və şairi. 346

Razumovski, Vasili İvanoviç (1857-1935): cərrah; Tiflis Universitetinin (1918-1919) və Bakı Universitetinin (1919-1921) rektoru olmuşdur. 370, 371

Rebrux: fəhlə hərəkatının fəal iştirakçısı; Arbitraj Komissiyasının üzvü. 205

Rediger: Almaniyanın diplomati. Vesal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Renner, Karl [Karl Renner; 1870-1950]: Avstriyanın siyasi xadimi. 1918-1920-ci illərdə Avstriya hökumətinin sədri olmuşdur. 334

Renodel, Pyer [Pierre Renaudel; 1871-1935]: Fransız sosialistlərindən. “L’Humanité” qəzetinin redaktoru, Parlamentin üzvü olmuşdur. 84, 254

Rəcəb oğlu Osman Nuri: bax. Osman Nuri (Dağıstanlı Rəcəb oğlu Osman Nuri).

Rəfibəyli, Xudadad bəy (1877-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Xalq Səhiyyə naziri vəzifəsini tutmuşdur. Gəncə qubernatoru olduğu dövrdə erməni quldurlarının dinc əhaliyə qarşı törətdikləri soyqırımın qarşısının alınmasında böyük rol oynamışdır. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 50

Rəfibəyov, Əyyub bəy (yaxud Əyyub Sayqın; 1890-1979): Gəncənin pristavi, Şəkinin qəza rəisi olmuşdur. Aprel işğalından sonra Türkiyəyə köçmüşdür. Türkiyədə “Sayqın” soyadını daşımışdır. 466

Rəfiyev, Musa bəy (1888-1938): Azərbaycanın dövlət xadimi. Xarkov Universitetinin Tibb fakültəsini bitirmiş, həkim işləmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının üzvü olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində portfelsiz nazir, Səhiyyə və Sosial Təminat naziri kimi vəzifələr tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətə getmişdir. 24, 51, 79, 107, 127, 218, 245, 266, 286, 299, 326, 351, 404, 436, 440, 469

Rəfizadə, Yunis: “Müsavat” üzvü. 22, 122

Rəhim bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46,

Rəhim əfəndi: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 320
Rəhimbəyov, Səfər bəy. 74
Rəhiməfəndizadə, Sirac (Molla Sirac). 103
Rəhimov, Məhəmməd: Bakıda Naberejni küçəsində (indiki Neftçilər prospektində) zərgər dükanı olmuşdur. 51
Rəhimzadə, İsrəfil: Azərbaycan Dəmir-yollarında işləmişdir. 41, 42
Rəhmət Rəcəb oğlu: Bakı sakini. 71
Rəsul (Məşhədi Rəsul): Şamaxı sakini. 78
Rəsul Əhməd oğlu (Hacı Əhməd oğlu): Ağdaş sakini. 126
Rəsulov, Abutalıb: bax. Rəsulzadə, Abutalıb.
Rəsulzadə, Abutalıb: Ramana kəndinin sakini; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 72
Rəsulzadə, Haşım: Bakıda müəllim olmuşdur. 46, 47
Rəsulzadə, Məhəmməd Əli (1884-1982): Azərbaycan Cümhuriyyətinin ictimai-siyasi xadimi, Parlamentin üzvü. Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin əmisi oğlu idi. 1922-ci ildə mühacirətə getmişdir. 30
Rəsulzadə, Məhəmməd Əmin (1884-1955): Azərbaycanın görkəmli dövlət xadimi, Cümhuriyyətin qurucularından biri. Azərbaycan Milli Şurasının və “Müsavat” partiyasının sədri; eyni zamanda jurnalist və publisist. 22, 26, 30, 65, 138, 153, 193, 396, 397, 414, 418, 437, 458, 459
Rəsulzadə, Şəfi bəy: Bakıdakı iranlılardan. 122
Rəşid paşa: Osmanlı dövlət xadimi; senator. 182
Roxlin, Abram Veniaminoviç (1881-1941): Menşeviklərin Bakı komitəsinin üzvü, Sentrokaspi Diktaturasının Ərzaq komissarı, Bakı Şəhər Bələdiyyə Şurasının üzvü. Sovet dövründə Bakıda kommunal təsərrüfatı sahəsində işləmişdir. Casusluqda təqsirləndirilərək 1939-cu ildə həbs edilmiş, 1941-ci

ildə güllələnmişdir. 112, 113, 147, 177, 209, 212
Roulendson [Rowlandson]: Britaniya ordusunun Qafqazdakı zabitlərindən; polkovnik. 17
Rudeç: doktor. 117
Rüstəm bəy: Gəncənin Ozan məhəlləsinin sakini olmuşdur. 373
Rüstəmbəyli, Şəfi bəy (1893-1960): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Kiyev Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin üzvü, “Azərbaycan” qəzetinin redaktorlarından biri olmuşdur. 28, 29, 153
Rüstəmbəyov, Məhəmməd: Göyçay qəzasının Sağırılı stansiyasında bufet sahibi olmuşdur. 265
Rüstəmbəyov, Şəfi bəy: bax. Rüstəmbəyli, Şəfi bəy.
Rüstəmzadə, Rüstəm. Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348
Rza: Dəlləklər İttifaqının üzvü olmuşdur. 72
Rza Vəli oğlu: Maştağada qaradovoy olmuşdur. 347
Rza Zaki: bax. Lətifbəyov, Rza.
Rzaəli Məhəmmədqulu oğlu: Şəmsi Əsədullayev mədəninə işləmişdir. 101
Rzaqulu: tələbə; “Hümmət” partiyasının üzvü olmuşdur. 136
Rzayev, Abuzər bəy Əliəsgər bəy oğlu (1876-1920): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Moskva Ali Texniki Məktəbini bitirmiş, Azərbaycanda neft mədənlərində mühəndis kimi işləmişdir. Gəncədən Azərbaycan Parlamentinə üzv seçilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bolşeviklər tərəfindən güllələnmişdir. 153
Rzayev, Əhəd: Dərbənd sakini. 468
Rzayev, Nəcəfqulu (yaxud Qoçu Nəcəfqulu, ? - 1920): Bakı qoçularından olmuşdur. 1918-ci ilin mart qırğınlarında daşnak-bolşevik qoşunlarına qarşı vuruşmuşdur.

Sovet hökuməti tərəfindən güllələnmişdir. 375, 379
Rzazadə, K. M. xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48
Rzazadə, Vəciyə xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin Təftiş komissiyasının üzvü olmuşdur. 48
S-ov: Quba qəzasında müstəntiq olmuşdur. 75
“Sad. Tə.”: “Azərbaycan” qəzetində imza. 236
Sadəddin Əsəd oğlu (Molla Sadəddin Əsəd əfəndi oğlu): Nic kəndinin (Qəbələ) sakini. 282
Sadiq: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46
Sadiq İbrahim oğlu: Bakıda cibgiriş üstündə tutulmuşdur. 44
Sadiqbəyov: Salyan Bələdiyyə İdarəsinin rəisi olmuşdur. 149
Sailoviç: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətilə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453
Salamov, Əbdülhəmid: Şamaxı sakini. 80
Saleh Gülhüseyn oğlu (Kərbəlayı Gülhüseyn oğlu): Bakı sakini. 219
Salehov, Yusif ağa: Ağdaş sakini. 126
Salman Hüseyinqulu oğlu: Maştağa sakini. 347
Saltinski, Uzun Hacı (1848-1920): Şimali Qafqazın dini, hərbi və siyasi xadimi. Dağıllar Respublikası Parlamentinin üzvü, Dağıstan və Çeçenistanın imamı olmuşdur. 144, 196, 339, 394, 406
Samburski: hərbi prokuror. 343
Samsonov, Aleksandr Vasilyeviç (1859-1914): Rusiyanın dövlət xadimi; general. 1909-1914-cü illərdə Türkünstanın general-qubernatoru olmuşdur. 309
Sanamov, Yervand: Bakıda cibgiriş üstündə tutulmuşdur. 44
Saparov, Arseni Nikolayeviç: Bakı Şəhər Bələdiyyəsinin, Neft Mədənciləri Qurultayı

Şurasının üzvü olmuşdur. 371
Sara Əbdülhüseyn qızı: Bakı sakini Hacı Səməd Heydərovun arvadı. 100
Sarablı, Hüseyinqulu (yaxud Hüseyinqulu Rzayev; 1879-1945): Azərbaycan aktyoru. Azərbaycan Cümhuriyyətinin mədəni həyatında fəal iştirak edən Sarablının, Azərbaycan teatrının, eləcə də musiqisinin inkişafında misilsiz xidmətləri olmuşdur. 23, 27, 50, 459
Sarabski: bax. Sarablı, Hüseyinqulu
Savinski, Aleksandr Aleksandroviç (1879-1931): Rus diplomatı. İsveç və Bolqarıstanda elçi olmuşdur. Könüllü ordunun Dağıstandakı İngiltərə Komandanlığı nəzdində nümayəndəsi olmuşdur. 446
Selixanoviç, Aleksandr Bronislavoviç (1880-1968): tarixçi alim. Kiyev, Zaqafqaziya universitetlərində işləmişdir. Bakı Universitetinin qurucuları arasında yer almışdır. 371
Sesil, Robert [Robert Cecil; 1864-1958]: Britaniyanın ictimai-siyasi xadimi. Millətlər İttifaqının ideoloqlarından biri olmuşdur. Millətlər İttifaqının həyata keçirilməsindəki xidmətlərinə görə 1937-ci ildə Nobel Sülh mükafatına layiq görülmüşdür. 160
Seyid Əbdülqədir (1851-1925): Osmanlı dövlətinin kürd əsilli siyasi xadimi. Osmanlı Əyan Məclisinin üzvü, Dövlət Şurasının sədri olmuşdur. İstiqlal Məhkəmələri tərəfindən edam edilmişdir. 306
Seyid İdris: bax. İdris İ.
Seyid İsfəndiyar xan: bax. İsfəndiyar Bahadır xan.
Seyidov, Əli bəy: bax. Seyidzadə, Əli bəy.
Seyidzadə, Əli bəy: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 73, 78, 320
Seyson: Almaniyanın siyasi xadimi. 203
Səbahəddin: bax. Prins Səbahəddin.
Sədi Şirazi: XIII əsrdə yaşamış fars şairi. 434
Sədrəddin (Hacı Sədrəddin): Şamaxı sakini. 77

Səfərəlibəyzadə, Baba bəy: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Səfərov: Sosial Təminat Nazirliyində işləmişdir. 232

Səfikürdlü, Aslan bəy: bax. Səfikürdski, Aslan bəy.

Səfikürdski, Aslan bəy (yaxud Səfikürdlü, 1881-1937): Azərbaycanın dövlət xadimi. Zaqafqaziya Seyminin, Azərbaycan Milli Şurasının və Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuş, 3-cü hökumət kabinəsində Poçt-Teleqraf və Əmək naziri, 4-cü kabinədə Ədliyyə və Əmək naziri vəzifələrini tutmuşdur. 396, 400

Səhhətqulu: Benkendorf mədəninə işləmişdir. 136

Səhhətmuradov, Xanmurad: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin nümayəndəsi olaraq Bakıya gəlmişdir. 279

Səidülüzərə: bax. Marağayi.

Səlimov, Hidayət: Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nazirliyi müfəttişi. 231, 300, 326, 352

Səməd bəy: Tağıyev fabrikində işləmişdir. 135

Səməd bəy: Zəngəzurun Hacılı bəylərindən. 102, 103

Səmədbəyzadə, Rzaqulu bəy: Bakıdakı iranlılardan. 122

Səmədov, Baba (Məşhədi Baba). 55

Səmədov, Əbdürrəhim (Hacı Əbdürrəhim). 55

Səmədov, Müseyib: Dərbənd sakini. 468

Simens: mühəndis. 296

Simmerman: bax. Tsimmerman, Lev Ernestoviç.

Simons: Almaniyanın siyasi xadimi. Vesal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Siseron, Mark Tulli [Marcus Tullius Cicero; e. ə. 106 – e. ə. 43]: Qədim Romalı natiq. 66

Sitarə xanım: bax. Ağaoğlu, Sitarə.

Smets, Yan Xristian [Jan Christiaan

Smuts; 1870-1950]: Cənubi Afrikanın dövlət xadimi. Millətlər Cəmiyyətinin nizamnaməsinin hazırlanması prosesində iştirak etmişdir. 57

Solsberi, Robert [Robert Salisbury; 1830-1903]: Britaniyanın dövlət xadimi. 1885-1902-ci illər arasında 3 dəfə Baş nazir, 1878-1900-cü illər arasında 4 dəfə Xarici İşlər naziri olmuşdur. 98

Somkov: Kuban nahiyyə hökumətinin sədri olmuşdur. 35

Stamboli, İosif Veniaminoviç (1877-1958): Rus sahibkar və tacir, tütün fabriki sahibi. 310

Staroselski, Vsevolod Dmitriyeviç (1875-1935): Rus zabiti. Kabardin atlı polkunun və İran kazak diviziyasının komandiri olmuşdur. 240

Subutay (yaxud Sabutay; 1175-1248): Çingiz xanın sərkərdələrindən olmuşdur. Qafqaz səfərində Cebe ilə birgə monqol ordularının sərkərdəsi idi. 390

Suxorukov, V. D.: Muğanda yaradılan diktatura hökumətinin (Beşlər diktaturasının) başçısı olmuşdur. 322

Sultan Əhməd şah Qacar (1898-1930): Qacar nəslindən İran şahı; 1909-1925-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 328, 381, 405, 407, 441, 465

Sultan Suğra qızı: Bakı sakini; uşaq. 186

Sultanov. 344

Sultanov: mühəndis; Milli Şura üzvü. 330

Sultanov, Cəlil bəy Əsgər bəy oğlu (1880-?): Zəngəzur qəzasından Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə üzv seçilmişdir. 175, 176

Sultanov, Hacıağa bəy. 219

Sultanov, Xosrov bəy (1879-1943): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi və hərbi xadimi. Azərbaycanın İstiqlal Bəyannaməsini imzalayanlardan biri olan Xosrov bəy Sultanov Cümhuriyyət dövründə Hərbiyyə naziri, Kənd Təsərrüfatı naziri, Qarabağ general-qubernatoru kimi vəzifələr daşımışdır.

Sovet işğalından sonra mühacirət etmişdir. 75, 166, 167, 217, 350

Sultanov, Məlik bəy Qasım bəy oğlu (1880-1939): Azərbaycanlı həkim. Moskva və Berlində təhsil almışdır. Bakı Dumasının, Bakı Universitetinin yaradılması üçün təşkil edilən komissiyanın üzvü olmuşdur. 371

Sultanzadə, Əliəşrəf: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 47

Süleyman bəy: Bakıda dördüncü sahənin polis rəisi olmuşdur. 370

Süleyman Nazif (1870-1927): Türk şairi və yazıçısı. 443

Süleymanzadə, Süleyman. 51

Şah Abbas: bax. Abbas I.

Şahmalıyev, İsmayıl bəy Nəsrulla bəy oğlu (1883-1938): hüquqşünas. Novorossiysk Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmiş, Zaqafqaziyanın, o cümlədən Azərbaycanın müxtəlif yerlərində məhkəmə sistemində işləmişdir. Fövqəladə Təhqiqat Komissiyasının üzvü təyin edilmişdir. 1938-ci ildə həbs edilmiş, sürgündə ölmüşdür. 343

Şaxtaxtinski, Heydər bəy: Naxçıvan və Gəncə məhkəmələrində işləmişdir; Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 74, 243, 319, 320, 343

Şaxtaxtinski, Həmid bəy (1880-1944): Azərbaycan Cümhuriyyətinin dövlət xadimi. Hüquq təhsili almış, maarif və məhkəmə sistemində işləmişdir. Maarif nazirinin müavini, Maarif naziri, Parlamentin üzvü olmuşdur. Repressiyaya məruz qalmış, sürgündə ölmüşdür. 280, 465

Şahzadə Savoyski: bax. Prins Spoleto-de-Savoia.

Şaxnazarov, M. B.: Bakıda həkim olmuşdur. 24, 51, 79, 107, 127, 218, 245, 266, 285, 299, 326, 351, 377, 404, 440, 469

Şakir, İbrahim: şair. 459

Şamil (Şeyx Şamil; 1797-1871): Qafqaz dağlılarının rəhbəri, Şimali Qafqazda milli-azadlıq hərəkatının lideri. 64, 340, 391, 392,

403, 406

Şapur I (Şapur bin Ərdəşir; ? - 272): Sasani şahı; 241-272-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 94

Şapur bin Ərdəşir: bax. Şapur I.

Şarin: “Qobi” neft şirkətinin sahiblərindən. 100

Şattlvort, Diqbi [Digby Shuttleworth; 1876-1948]: Britaniya Hindistanı Ordusu'nun zabiti; general. 1917-1919-cu illərdə Britaniyanın Qafqazdakı 39-cu piyada briqadasının və Qara dənizdəki 83-cü piyada briqadasının komandiri olmuşdur. 55, 74, 75, 167, 330, 439

Şaumyan, Stepan (1878-1918): Erməni əsilli bolşevik, Bakı Kommunasının lideri. Bolşeviklərin və daşnakların 1918-ci ilin mart ayında Bakıda dinc azərbaycanlı əhaliyə qarşı törətdiyi soyqırımına rəhbərlik etmişdir. 332

Şexter, Z. A.: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 24, 51, 79, 108, 127, 218, 246, 286, 299, 326, 352, 377, 404, 440, 469

Şeydeman, Filipp [Philipp Heinrich Scheidemann; 1865-1939]: alman sosial-demokrat, 1919-cu ilin fevral-iyun aylarında Veymar Respublikasının Baş naziri olmuşdur. 203, 273, 292, 364, 449, 451

Şeyx Sədi. 123

Şeyx Şamil: bax. Şamil.

Şeyxülislamov, Əkbər ağa (1891-1961): Azərbaycan Cümhuriyyətinin Əkinçilik və Əmək naziri, “Hümmət” partiyasının üzvü, Parlamentdə Sosialistlər Fraksiyasının üzvü olmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətdə qalmışdır. 270, 296

Şeyxzamanov. 344

Şəfibəyzadə, Balabəy. 107

Şəfiyev, İbad (Məşhədi İbad): Lənkəran sakini. 323

Şəmsəddin Sami (1850-1904): Türk yazıçısı, publisisti və dil alimi. “Təəşşüqi-Tələt və Fitnat” adlı əsəri türk ədəbiyyatında ilk roman olaraq qəbul edilir. Müxtəlif qəzetlərdə baş redaktor olmuş, eləcə də məqalə-

lər yazmışdır. Fransızca və ərəbcə lüğətlər, türk dilinin izahlı lüğətini (“Qamusı-türki”) hazırlamışdır. “Qamusül-ə’lam” adlı biografiya, tarix və coğrafiya ensiklopediyasını nəşrə hazırlamışdır. Dram əsərləri, fransız ədəbiyyatından tərcümələri, türk mədəniyyəti və ədəbiyyatı tarixinə dair əsərləri var. 2, 23

Şəmsəddinov, Həsən ağa: Kağızman qəzasının rəisi; kürd. 467

Şərəfəddin: “Azərbaycan” qəzetində şeiri çap edilmişdir. 158

Şərif paşa: bax. Məhməd Şərif paşa.

Şərifov: Lənkəran sakini. 77

Şərifov, Abbas: bax. Şərifzadə, Abbas Mirzə.

Şərifzadə, Abbas Mirzə (1893-1938): Azərbaycan aktyoru. “Səfa” və “Nicat” cəmiyyətlərinin truppalarında çıxış etmiş, “Hacıbəyli qardaşları müdiriyyəti” nə rejissor kimi dəvət edilmişdir. Azərbaycan teatr sənətinin inkişafında böyük xidmətləri olmuşdur. Sovet rejimi tərəfindən repressiyaya məruz qalmış, güllələnmişdir. 201, 221

Şixlinski, Hüseyin bəy: Gəncə qəzası birinci hissənin komissarı olmuşdur. 22

Şirəliyev, Mirzə: Ramana kəndinin sakini; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 72

Şirin (Molla Şirin): bax. Molla Şirin.

Şiruyə (Kərbəlayi Şiruyə): 1918-ci ilin mart qırğınlarında daşnak-bolşevik qoşunlarına qarşı vuruşmuşdur. 375

Şor, Miron Yakovleviç: Cümhuriyyətdən əvvəl və Cümhuriyyət dövründə Azərbaycanda məhkəmə sistemində işləmiş, Bakı Şəhər Dumasının üzvü olmuşdur. 46

Şternin, Boris Moiseyeviç: Bakıda fəaliyyət göstərmiş diş həkimi. 51, 79, 107, 127, 218, 245, 267, 286, 299, 326, 352, 377

Ştokhammern, fon Franz [Franz von Stockhammern; 1873-1930]: Almaniyanın diplomatı. Vesal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Şukinq, Valter [Walther Schüking; 1875-1935]: Almaniyanın siyasi xadimi; beynəlxalq hüquq sahəsində mütəxəssis. Vesal sülh müqaviləsini müzakirə edən Almaniya heyətinin tərkibində olmuşdur. 194

Şultse: Alman yepiskopu. 305

Şükürov, Mirzəağa: Bakı Teleqraf İdarəsində işləmişdir. Azərbaycan Poçt və Teleqraf Qulluqçuları İttifaqının üzvü olmuşdur. 399, 400

Şükürzadə, Ağadadə (Məshədi Ağadadə): İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Tağıyev. 344

Tağıyev, Mirmustafa: Xıllı (Neftçala) qəsəbəsi sakini. 402

Tağıyev, Oruc: Şəmsi Əsədullayev mədəninə işləmişdir. 101

Tağıyev, Zeynalabdin: Azərbaycanlı milyonçu və xeyriyyəçi. 65, 121, 234, 325, 398

Tağizadə, Məhərrəm (Məshədi Məhərrəm): mıxçı; Gəncə Türk Sənətkarları İttifaqının üzvü olmuşdur. 348

Tahirov, Əliəkbər: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 279

Taqianosov: “Qobi” neft şirkətinin sahiblərindən. 100

Talıbzadə, Abdulla Şaiq (1881-1959): Azərbaycan şairi, yazıçısı və pedaqoqu. 346

Talıbzadə, Yusif əfəndi: bax. Talıbzadə, Yusif Ziya.

Talıbzadə, Yusif Ziya (1877-1923): Azərbaycanın hərbi və siyasi xadimi, pedaqoq. 8

Tamayev. 344

Tanrıverdi Əliqulu oğlu: Müsəlman alayının əsgəri. 342, 343

Tausent: İngiltərənin Gorusdakı nümayəndəsi olmuşdur. 102

Temperli [Temperley]: polkovnik; Britaniya ordusunun İrəvandakı nümayəndəsi olmuşdur. 165

Teodor: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu

ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Teofrast (Teofrastus; e. ə. IV-III əsrlər): qədim yunan filosofu. 93

Ter-Akopyan, Abraham: professor. 1919-cu ilin fevral-aprel aylarında Parisdə yığılan və Paris Sülh Konfransına təqdim etmək məqsədi ilə ermənilərin tələblərini hazırlayan Erməni Milli Konfransının iştirakçısı olmuşdur. 387

Ter-Azarov, Aleksandr Mixayloviç (yaxud Ter-Azaryan): Daşnaksutyun partiyasının, Azərbaycan Parlamentinin üzvü olmuşdur. 30

Ter-Mikaelyans: həkim; Bakı Universitetinin yaradılması üçün təşkil edilən komissiyanın üzvü olmuşdur. 371

Ter-Mkırtçıov, İsak: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Ter-Mosisov, Artyom: Bakıda asayışı pozduğu üçün həbs edilmişdir. 187

Teymur: XIV əsrdə yaşamış görkəmli türk sərkədesi; Teymurilər dövlətinin banisi. 390, 403, 455, 458

Teymur bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 242

Təkəyan, Vahan (1878-1945): erməni şairi, ictimai xadimi. İstanbulda anadan olmuşdur. 1919-cu ilin fevral-aprel aylarında Parisdə yığılan və Paris Sülh Konfransına təqdim etmək məqsədi ilə ermənilərin tələblərini hazırlayan Erməni Milli Konfransının iştirakçısı olmuşdur. 387

Tələt paşa (1874-1921): Osmanlı dövlət xadimi. İttihad və Tərəqqi cəmiyyətinin liderlərindən biri idi. Daxili İşlər naziri, Poçt və Teleqraf naziri, Baş Nazir vəzifələrini tutmuşdur. Berlində erməni terrorçusu Teyliryan tərəfindən odlu silahla vurularaq öldürülmüşdür. 217, 316

Tiqranyan, Sirakan Tatesoviç (1875-1947): Ermənistanın siyasi xadimi. Daşnaksutyun partiyasının üzvü. Rusiya imperiyası II Dövlət Dumasının deputatı olmuşdur.

1918-ci ilin noyabrından 1919-cu ilin aprelinə qədər Ermənistan Respublikasının Xarici İşlər naziri vəzifəsini tutmuşdur. Sonrakı dövrdə Maarif naziri, Maarif və Mədəniyyət naziri olmuşdur. 1938-ci ildə həbs edilmiş, sürgündə ölmüşdür. 15, 324, 368

Tilişev: Balaxanı-Sabunçu dairəsində polis müdiri olmuşdur. 105

Timanov: Dağıstan bolşeviklərindən. 341
Tirvitt, Recinald [Reginald Tyrwhitt; 1870-1951]: admiral; Britaniya donanmasında xidmət etmişdir. 251

Tofiq Fikrət (1867-1915): məşhur türk şairi. Türkiyənin ədəbiyyat və incəsənətinə böyük təsiri olan “Sərvəti-fünun” (“Fənnlərin sərvəti”) jurnalının baş redaktoru olmuşdur. 426, 443, 470

Tokombayev: Kazan Milli Şurasının üzvü. 464

Tokumbet, Osman Hidayətulla oğlu (yaxud Tokumbetov; 1888-1950): Rusiya müsəlmanlarının ictimai xadimi; başqırd. Ümumrusiya Müsəlmanları Hərbi Şurası sədrinin müavini olmuşdur. Mühacirətə getmişdir. Berlində vəfat etmişdir. 298

Tomas, Albert [Albert Thomas; 1878-1932]: Fransanın siyasi xadimi, sosialist. 1916-cı ildə Fransanın Silahlanma naziri təyin edilmişdi. 32

Tomson, Vilyam Montqomeri [William Montgomerie Thomson; 1877-1963]: Britaniya generalı. Bakının general-qubernatoru olmuşdur. 62, 63, 64, 166, 193, 265, 266, 284, 310, 390

Topçubaşov. 344

Topçubaşov, Əlimərdan bəy (1863-1934): Azərbaycanın siyasi xadimi; Azərbaycan Cümhuriyyətinin banilərindən biri. Tiflisdə anadan olmuş, Peterburq Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Rusiya müsəlmanlarının təşkilatlanmasında və siyasi həyatında müstəsna xidmətləri olmuşdur. Rusiya Dövlət Dumasının üzvü, Dumada

Müsəlman fraksiyasının sədri, “Kaspi” qəzetinin redaktoru olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin sədri, Azərbaycan Hökumətində portfelsiz nazir və Xarici İşlər naziri vəzifələrini tutmuş, Azərbaycan Cümhuriyyətinin Fövqəladə elçisi və səlahiyyətli naziri kimi İstanbulla ezam edilmişdir. Paris Sülh konfransına göndərilən Azərbaycan nümayəndə heyətinin sədri idi. Cümhuriyyətin süqutundan sonra mühacirətdə qalmış, siyasi fəaliyyətini davam etdirmişdir. Parisdə vəfat etmişdir. 7, 296, 419

Topçubaşova, S. x.. 344

Trotsky, Lev Davidoviç (1879-1930): Rus inqilabçı, dövlət xadimi. Petroqrada Fəhlə və Əsgər Deputatları Soveti icraiyyə komitəsinin sədri, Sovet Rusiyasının Xarici İşlər naziri, Rusiya və SSRİ-nin Hərbi İnqilab Sovetinin sədri və Hərbi Komissarı olmuşdur. 160, 235, 308

Tsentner: Bakıda qadın həkimi olmuşdur. 151, 171, 181, 191, 325, 351, 376, 404, 440, 469

Tsimmerman, Lev Ernestoviç: Bakıda notarius olmuşdur. 100

Tsitoviç, N. S.: Bakı Universitetinin yaradılması üçün təşkil edilən komissiyanın üzvü olmuşdur. 371

Tuqan-Baranovski: bax. Tuqan-Mirza-Baranovski, David İvanoviç.

Tuqan-Mirza-Baranovski, David İvanoviç (1881-1941): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Ağqvardiyaçılar hərəkatının iştirakçısı olmuşdur. 291

Tumanov, Oqanes. 104

Uayt, Henri [Henry White; 1850-1927]: ABŞ diplomatı. Paris Sülh Konfransında ABŞ heyətinin tərkibində olmuşdur. 334

Urazbəyov, Seyid Murad: türkmən; Mavərayi-Bəhri-Xəzər (Zakaspiysk) hökumətinin üzvü olmuşdur. 279

Ustinov, Alumili: Sabunçu mədənlərində fəhlə. 231

Uzun Hacı (Şeyx Uzun): bax. Saltinski,

Uzun Hacı.

Übeydulla I. 109

Übeydulla II. 109

Ümidvar: “Azərbaycan” qəzetində Ömər Faiq Nemanzadəyə məxsus imza; bax. Nemanzadə, Ömər Faiq.

Üsturlabi, Əli bin İsa: IX əsrdə yaşamış astronomiya alimi. 97

Vahidov, Məcid: Ağdaş sakini. 126

Valeri: İtaliyanın Tiflisdəki konsulu olmuşdur. 244

Varsonovik: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Vasiqbillah (812-847): Abbasi xəlifəsi; 842-847-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 422

Vasserman: Bakıda mama-feldşer olmuşdur. 351, 376, 404, 440, 469

Vedjvud, Cozayya Klement [Josiah Clement Wedgwood; 1872-1943]: Britaniyanın liberal və leyborist siyasi xadimi. 304

Venizelos, Elefterios (1864-1936): Yunanistanın siyasi xadimi. 1910-cu ildən 1933-cü ilə qədər dəfələrlə (o cümlədən 1917-1920-ci illərdə) Baş nazir vəzifəsini tutmuşdur. 85, 160, 284, 295

Vern, Jül [Jules Verne; 1828-1905]: fransız yazıçısı. 238

Vertoqradsqaya, Vera: Bakı sakini. 45

Vəkilov. 344

Vəkilov: Parlament İdarəsinin vəkili olmuşdur. 329, 408

Vəkilov, Məhəmməd ağa Mustafa ağa oğlu (1862-1941): Azərbaycanın ictimai-siyasi xadimi. Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamenti İdarəsinin müdiri olmuşdur. 55, 382

Vəkilov, Mustafa bəy Nadir ağa oğlu (1896-1965): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi. Parlamentin üzvü olmuş, 1920-ci ildə Daxili İşlər naziri vəzifəsini tutmuşdur. 29, 436

Vəkilov, Rəhim bəy (1898-1934): Azərbaycan Cümhuriyyətinin siyasi xadimi.

Azərbaycan Milli Şurasının və Parlamentin üzvü olmuşdur. Sovet rejiminin təqibləri üzündən intihar etmişdir. 22

Vəkilzadə, Rəhim: bax. Vəkilov, Rəhim bəy.

Vəlibəyözadə, Nigar xanım: Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 346

Vəlixanlı, Abbasqulu: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının; Müsəlman Müəllimlər İttifaqının üzvü olmuşdur. 320, 346

Vəlixanzadə, Abbasqulu: bax. Vəlixanlı, Abbasqulu.

Vəliyev, Əlövsət: Şahnəzərli (Şabran) kəndinin yüzbaşısı olmuşdur. 375, 379

Vəliyev, Rəsul: Şahnəzərli kəndinin (Şabran) pristavı olmuşdur. 323, 379

Vəliyev, Seyfulla: Dərbənd sakini. 468

Vəlizadə, Böyükağa: Ramana kəndinin sakini; Kəndçilər İttifaqı Ramana şöbəsinin üzvü. 72

Vəlizadə, Qasım: Bakı sakini; Çadrovı (indiki Mirzəağa Əliyev) və Spasski (Zərgərpalan) küçələrin kəsişməsində mağazası olmuşdur. 150

Vəzirov. 209

Vəzirov, Cəmil bəy: Müsəlman Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 319

Vilhelm II (Wilhelm II, 1859-1941): Almaniya imperatoru, 1888-1918-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 246, 337

Vilson, Vudro (Woodrow Wilson; 1856-1924): ABŞ-ın 28-ci prezidenti (1913-1921).

I Dünya müharibəsinə son qoymaq üçün sülh müqaviləsi layihəsini (Wilson prinsiplərini) işləyib hazırlamışdır. 34, 52, 159, 160, 162, 163, 165, 194, 203, 223, 228, 252, 253, 254, 266, 271, 273, 284, 292, 310, 324, 337, 354, 365, 385, 449, 450, 451

Vinoqradoy, Mixail: Slavyan-Rus Cəmiyyətindən Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinə seçilmişdir. 153, 459

Viviani, Rene [René Viviani; 1863-1925]: Fransanın siyasi xadimi. 1914-1915-ci illərdə

iki dəfə Baş nazir olmuşdur. 32

Vorontsov-Daşkov, İllarion İvanoviç (1837-1916): Rusiyanın dövlət xadimi. 1905-1915-ci illərdə Qafqaz canişini olmuşdur. Ermənilərə xüsusi rəğbəti ilə seçilmişdir. 331

Voskresenski, Vasili Qriqoryeviç (1888-1951): Rusiyanın hərbi xadimi, Rusiya-Yaponiya və Birinci Dünya müharibələrinin iştirakçısı. Qafqaz cəbhəsində döyüşmüş, Rusiyanın İrana göndərdiyi korpusun tərkibinə daxil olmuşdur. 1918-ci ildə Bakıda Hərbi Dəniz Qüvvələri baş komissarı idi. Daha sonra Fransaya köçmüş, Rus balet truppasına rəhbərlik etmişdir. 73, 74, 148

Volf, Bernhard [Bernhard Wolff; 1811-1879]: Alman jurnalisti. 1848-ci ildə “National zeytung” [National-Zeitung] qəzetini və 1849-cu ildə bu qəzetin bazasında Volf Teleqraf Bürosunu [Wolffs Telegraphisches Bureau] qurmuşdur. 128

Vrangel, Pyotr Nikolayeviç (1878-1928): Rusiyanın hərbi xadimi; general-mayor. Rusiyada Vətəndaş müharibəsi illərində Ağqvardiyaçılar hərəkatının rəhbərlərindən olmuşdur. 116

Vrede, Enni [Enny Vrede; 1883-1919]: Hollandiyalı teatr aktrisası. 449

Vürsenberq: Almaniyanın ictimai-siyasi xadimi. 181

Vüsuqüddövlə, Mirzə Həsən xan Mirzə İbrahim xan oğlu (1868-1951): İran dövlət xadimi. 1916-1917 və 1918-1920-ci illərdə Baş nazir olmuşdur. 40

Yadigarov: Bakıda polismeyster olmuş, bir müddət Bakı qalabəyisi (komendant) vəzifəsini tutmuşdur. 187

Yankeviç: doktor; Dağıstandakı yəhudilərin nümayəndəsi olmuşdur. 340

Yastrebov: hərbi hakim; Gəncə nahiyə məhkəməsi prokurorunun müavini olmuşdur. 343

Yefimov: bolşevik komissarı; 1919-cu ildə Xarkovda üsyan nəticəsində öldürülmüşdür. 308

Yefron, İlya Abramoviç (1847-1917): yəhudi əsilli mətbəəçi və nəşir. “Brokhauz və Yefron” nəşriyyatının qurucusu idi. 363

Yekaterina I (1684-1727): Rusiya imperatriçası. İmperator I Pyotrun arvadı idi. 1725-1727-ci illərdə hakimiyyətdə olmuşdur. 423

Yermakov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Yevanqulov: Qafqaz Komissarlığının üzvü olmuşdur. 332

Yəhyazadə, Rəzzaq (Hacı Rəzzaq): Bakıdakı iranlılardan. 122

Yəzdi, Ağa Seyid Kazım: bax. Yəzdi, Seyid Məhəmmədkazım.

Yəzdi, Seyid Məhəmmədkazım (1831-1919): İranlı müctəhid. 298, 347

Yudeniy, Nikolay Nikolayev (1862-1933): Rusiyanın hərbi xadimi; general. Birinci Dünya müharibəsində Qafqaz ordusunun qərargah rəisi, Rusiyada Vətəndaş müharibəsində Şimal-Qərb ordusunun komandiri olmuşdur. 160, 195, 291

Yuhanna. 109

Yurdsevər, Əbdülvahab Məmmədzadə (yaxud Məhəmmədzadə; 1898-1976): publisist və siyasi xadim; Azərbaycan milli istiqlal hərəkatının fəal iştirakçısı. Siyasi və ədəbi fəaliyyətini mühacirətdə davam etdirmişdir. 45

Yusif: Quba qəzasında müstəntiq olmuşdur. 76

Yusif (Kərbəlayi Yusif): Şamaxı sakini. 77

Yusif Hacı: Çeçenlərin ictimai-siyasi xadimi; Dağlılar Respublikası Parlamentinin üzvü olmuşdur. 340

Yusif Hacıbaba oğlu: Bakıda qaradovoy olmuşdur. 347

Yusif Salam oğlu: Bakı sakini. 370

Yusifbəyli, Nəsim bəy (1881-1920): Azərbaycanın dövlət xadimi, Azərbaycan Cümhuriyyətinin qurucularından biri. Odessa Universitetinin Hüquq fakültəsində təhsil

almışdır. 1917-ci ildə Gəncədə Türk Ədəmi-Mərkəziyyət Partiyasını qurmuşdur. Zaqafqaziya Seyminin yaradılmasında yaxından iştirak etmiş, Zaqafqaziya Demokratik Federativ Respublikası Hökumətində Maarif naziri olmuşdur. Azərbaycan Cümhuriyyəti Hökumətində Maliyyə və Xalq Maarifi naziri, Xalq Maarifi və Dini Etiqad naziri, Daxili İşlər naziri və Baş Nazir vəzifələrini tutmuşdur. Cümhuriyyətin süqutundan sonra qətlə yetirilmişdir. 65, 131, 156, 192, 193, 202, 203, 262, 264, 383, 396, 410, 424, 437, 438, 446, 459

Yusifxanlı, Həsən ağa: bax. Yusifxanov, Həsən ağa.

Yusifxanov, Həsən ağa: Maliyyə Nazirliyinin dəftərxanasında işləmiş, Bakı qazısının katibi olmuşdur. 125, 126

Yusifov, Əliheydər: Cavad qəzasının rəisi olmuşdur. 149, 150

Yusifzadə, Əli (1900-1937): Azərbaycanlı şair, publisist və mütəfəkkir. Şuşada doğulmuşdur. Cümhuriyyət Hökuməti tərəfindən xaricə təhsilə göndərilmişdir. 1937-ci ildə Sovet rejimi tərəfindən güllələnmişdir. 427, 457

Yusifzadə, Əliheydər: bax. Yusifov, Əliheydər.

Yusifzadə, Şirin xanım: Balaxanıda “Bacılar İttifaqı” adlı qadınlar cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 48

Zabludski, Pyotr: Bakıda cinayət üstündə tutulmuşdur. 45

Zaks, S. İ.: Bakıda həkim olmuşdur. 245, 266, 299, 351, 404, 440

Zalsman: Bakı komendantının müavini olmuşdur. 187

Zalvadski, Pyotr: Bakıda cibgirlik üstündə tutulmuşdur. 45

Zamanzadə, Kərim: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Zavriyev, Akop (yaxud Yakov; 1875-1920): Erməni siyasi xadimi. Petroqradda Hərbi Tibb Akademiyasını bitirmişdir. Xüsusi Zaqafqaziya Komitəsinin heyətinə daxil idi.

Daşnaksutyun partiyasının fəal üzvlərindən idi. Rusiyadakı Erməni Milli Komitəsi adından Avropaya, oradakı erməni komitələri ilə əlaqə yaratmaq məqsədi ilə göndərilmişdi. 332

Zelyonı (yaxud Daniil İliç Terpilo; 1886-1919): Ukraynalı inqilabçı, eser. 452

Zeydan, Corci (1861-1914): ərəb yazıçısı və publisisti. 109

Zeynalov, Kərim: Bakı Ticarət məktəbini bitirmişdir. 241

Zeynalov, Səməd: Bakı bulvarında qəhvəxana açmışdır. 381, 407

Zeynalzadə, Məhəmməd (Mirzə Məhəmməd): Cavad qəzasında Süleymankənd (indiki Salyan rayonunun Çuxanlı kəndi) məktəbinin müəllimi olmuşdur. 245

Zeynalzadə, Məhəmmədhəsən: İran Maarif Cəmiyyətinin üzvü olmuşdur. 47

Zəki Məhəmmədhüseyn oğlu: Bakı sakini. 267

Zinovyev, Qriqori Yevseyeviç (1883-1936): Rus inqilabçı, SSRİ-nin dövlət xadimi. Rusiya Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü olmuşdur. 1934-cü ildə həbs edilmiş və 1936-cı ildə güllələnmişdir. 161

Zivər bəy: Bakı və Ətrafının Zəhmətkeş Ziyalılar İttifaqının üzvü olmuşdur. 46, 74, 242, 319

Ziya paşa (Əbdülhəmid Ziyaəddin; 1829-1880): Osmanlı imperiyasının dövlət xadimi, mütəfəkkir, şair və yazıçı. 442

Ziyadxanov, Adil xan (yaxud Ədil xan; 1877-1957): Azərbaycanın dövlət xadimi. Moskva Universitetinin Hüquq fakültəsini bitirmişdir. Cümhuriyyət dövründə Xarici İşlər nazirliyində işləmiş, Azərbaycanın İranda diplomatik nümayəndəsi təyin edilmişdir. Cümhuriyyətin süqutundan sonra bir müddət İranda, daha sonra Türkiyədə yaşamışdır. 66, 263, 264, 314, 315, 392, 397

Zorbunov: Bakıda fəhlə olmuşdur. 1919-cu ilin may ayında ümumi tətildə iştirak etdiyi üçün həbs edilmişdir. 453

Korrektor: Azad Ağaoğlu
Kitab üzlüyü və tərtib: Fikrət Məlikov

Nəşriyyat direktoru: Rəhilə Soltanqızı
Mətbəənin direktoru: Zöhrab Vəlibəyli
Texniki redaktor: Ruslan Mahmudov

Çapa imzalanmışdır: 06.09.2023
Formatı 70x100 $\frac{1}{16}$ F.ç.v 30.5
Ofset kağızı, Ofset çapı. Səhifə sayı: 528
Tiraj: 300, Bakı-2023

**Hazır materiallar əsasında
GALAXY PRINTING MMC
mətbəəsində çap edilmişdir.**

ISBN 978-9952-8314-3-6

